

Ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտ 7

Ֆինանսական գործիքներ. բացահայտումներ

Նպատակը

- 1 Սույն ՖՀՄՄ-ի նպատակն է պահանջել կազմակերպություններից իրենց ֆինանսական հաշվետվություններում ներկայացնել այնպիսի բացահայտումներ, որոնք հնարավորություն կտան օգտագործողներին գնահատել՝
  - ա) ֆինանսական գործիքների նշանակությունը (կարևորությունը) կազմակերպության ֆինանսական վիճակի և արդյունքների տեսանկյունից, և
  - բ) ժամանակաշրջանի ընթացքում և հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում ֆինանսական գործիքներից բխող ռիսկերի, որոնց ենթարկված է կազմակերպությունը, բնույթը և չափը, ինչպես նաև այն, թե ինչպես է կազմակերպությունը կառավարում այդ ռիսկերը:
- 2 Սույն ստանդարտում պարունակվող սկզբունքները լրացնում են ֆինանսական ակտիվների և ֆինանսական պարտավորությունների ճանաչման, չափման և ներկայացման սկզբունքները, որ սահմանված են «Ֆինանսական գործիքներ. ներկայացումը» ՀՀՄՄ 32-ում և «Ֆինանսական գործիքներ» ՖՀՄՄ 9-ում:

Գործողության ոլորտը

- 3 Սույն ստանդարտը պետք է կիրառվի բոլոր կազմակերպությունների կողմից բոլոր տեսակի ֆինանսական գործիքների նկատմամբ, բացառությամբ՝
  - ա) դուստր կազմակերպություններում, ասոցիացված կազմակերպություններում կամ համատեղ ձեռնարկումներում այն ներդրումների (մասնակցությունների), որոնք հաշվառվում են «Համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններ» ՀՀՄՄ 10-ին, «Առանձին ֆինանսական հաշվետվություններ» ՀՀՄՄ 27-ին կամ «Ասոցիացված կազմակերպություններում և համատեղ ձեռնարկումներում ներդրումներ» ՀՀՄՄ 28-ին համապատասխան: Այնուամենայնիվ, որոշ դեպքերում ՀՀՄՄ 27-ը կամ ՀՀՄՄ 28-ը թույլ են տալիս կազմակերպությանը դուստր կազմակերպություններում, ասոցիացված կազմակերպություններում կամ համատեղ ձեռնարկումներում ներդրումները հաշվառել ըստ ՀՀՄՄ 39-ի: Այդ դեպքերում կազմակերպությունը պետք է կիրառի այս ստանդարտի, և իրական արժեքով չափելու դեպքում՝ «Իրական արժեքի չափումը» ՖՀՄՄ 13-ի պահանջները: Կազմակերպությունները պետք է սույն ստանդարտը կիրառեն նաև այդ դուստր կազմակերպություններում, ասոցիացված կազմակերպություններում կամ համատեղ ձեռնարկումներում ներդրումների հետ կապված բոլոր ածանցյալների նկատմամբ, բացառությամբ, երբ այդ ածանցյալ գործիքները համապատասխանում են բաժնային գործիքի սահմանմանը՝ ըստ ՀՀՄՄ 32-ի.
  - բ) աշխատակիցների հատուցումների պլաններից առաջացող գործատուների իրավունքների և պարտականությունների, որոնց նկատմամբ կիրառվում է «Աշխատակիցների հատուցումներ» ՀՀՄՄ 19-ը.
  - գ) (հանված է):
  - դ) ապահովագրական պայմանագրերի, ինչպես սահմանված է «Ապահովագրական պայմանագրեր» ՖՀՄՄ 4-ում: Այնուամենայնիվ, սույն ՖՀՄՄ-ն կիրառվում է ապահովագրական պայմանագրերում ներկառուցված ածանցյալ գործիքների նկատմամբ, եթե ՖՀՄՄ 9-ով պահանջում է այդ ածանցյալ գործիքները հաշվառել առանձին: Ավելին, թողարկողը պետք է կիրառի սույն ՖՀՄՄ-ն ֆինանսական երաշխիքի պայմանագրերի նկատմամբ, եթե թողարկողը պայմանագրի ճանաչման և չափման համար կիրառում է ՖՀՄՄ 9-ը, սակայն պետք է կիրառի ՖՀՄՄ 4-ը, եթե, համաձայն ՖՀՄՄ 4-ի 4(դ) պարագրաֆի, թողարկողը պայմանագրի ճանաչման և չափման համար ընտրում է ՖՀՄՄ 4-ի կիրառությունը:
  - ե) բաժնետոմսերի վրա հիմնված վճարումների գործարքների ներքո առաջացող ֆինանսական գործիքների, պայմանագրերի և պարտականությունների, որոնց նկատմամբ կիրառվում է

«Բաժնետոմսերի վրա հիմնված վճարումներ» ՖՀՄՍ 2-ը, բացառությամբ այն պայմանագրերի, որոնք գտնվում են ՖՀՄՍ 9-ի գործողության ոլորտում, և որոնց նկատմամբ կիրառվում է սույն ստանդարտը:

- զ) այն գործիքների, որոնք պահանջվում է դասակարգել որպես բաժնային գործիքներ՝ ՀՀՄՍ 32-ի 16Ա և 16Բ կամ 16Գ և 16Դ պարագրաֆներին համապատասխան:
- 4 Սույն ՖՀՄՍ-ն կիրառվում է ճանաչված և չճանաչված ֆինանսական գործիքների նկատմամբ: Ճանաչված ֆինանսական գործիքները ներառում են ՖՀՄՍ 9-ի գործողության ոլորտում գտնվող ֆինանսական ակտիվները և ֆինանսական պարտավորությունները: Չճանաչված ֆինանսական գործիքները ներառում են որոշ ֆինանսական գործիքներ, որոնք, թեև ՖՀՄՍ 5-ի գործողության ոլորտից դուրս են, գտնվում են սույն ստանդարտի գործողության ոլորտում (ինչպիսիք են, օրինակ, վարկ տալու հանձնառությունները):
- 5 Սույն ՖՀՄՍ-ն կիրառվում է ոչ ֆինանսական հոդվածների գնման կամ վաճառքի պայմանագրերի նկատմամբ, որոնք ՖՀՄՍ 9-ի գործողության ոլորտում են:

Ֆինանսական գործիքների դասեր և բացահայտումների խորության աստիճանը

- 6 Եթե սույն ՖՀՄՍ-ն պահանջում է կատարել բացահայտումներ ըստ ֆինանսական գործիքների դասերի, կազմակերպությունը պետք է խմբավորի ֆինանսական գործիքներն ըստ այնպիսի դասերի, որոնք համապատասխանում են բացահայտվող տեղեկատվության բնույթին և որոնք հաշվի են առնում այդ ֆինանսական գործիքների բնութագրերը: Կազմակերպությունը պետք է ներկայացնի բավարար տեղեկատվություն, որը թույլ կտա դրանք համաձայնեցնել ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում ներկայացված տողային հոդվածների հետ:

Ֆինանսական գործիքների նշանակությունը ֆինանսական վիճակի և գործունեության արդյունքների համար

- 7 Կազմակերպությունը պետք է բացահայտի տեղեկատվություն, որը թույլ կտա իր ֆինանսական հաշվետվություններն օգտագործողներին գնահատել ֆինանսական գործիքների նշանակությունը (ազդեցությունը) իր ֆինանսական վիճակի և գործունեության արդյունքների համար (վրա):

Ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվություն

Ֆինանսական ակտիվների և ֆինանսական պարտավորությունների կատեգորիաներ

- 8 Հետևյալ կատեգորիաներից, ինչպես սահմանված են ՖՀՄՍ 9-ում, յուրաքանչյուրի հաշվեկշռային արժեքը պետք է բացահայտվի կամ ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում, կամ ծանոթագրություններում՝
  - ա) «իրական արժեքով՝ շահույթ կամ վնասի միջոցով չափվող» ֆինանսական ակտիվներ, առանձին ցույց տալով՝ (i) որպես այդպիսին սկզբնական ճանաչման ժամանակ նախորոշվածները, և (ii)՝ որոնք պարտադիր չափվում են իրական արժեքով՝ ՖՀՄՍ 9-ին համապատասխան.
  - բ) [հանված է],
  - գ) [հանված է],
  - դ) [հանված է],
  - ե) «իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող» ֆինանսական պարտավորություններ, առանձին ցույց տալով՝ (i) սկզբնական ճանաչման ժամանակ որպես այդպիսին նախորոշվածները, և (ii) որոնք բավարարում են որպես առևտրական նպատակներով պահվող սահմանմանը՝ ՖՀՄՍ 9-ին համապատասխան,

- զ) ամուրտիզացված արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվներ,
- է) ամուրտիզացված արժեքով չափվող ֆինանսական պարտավորություններ,
- ը) «իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող» ֆինանսական ակտիվներ:

«Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող» ֆինանսական ակտիվներ կամ ֆինանսական պարտավորություններ

9 Եթե կազմակերպությունը ֆինանսական ակտիվը (կամ ֆինանսական ակտիվների խումբը) նախորոշել է որպես իրական արժեքով չափվող, որն այլապես պիտի չափվեր ամուրտիզացված արժեքով, ապա պետք է բացահայտի՝

- ա) ֆինանսական ակտիվի (կամ ֆինանսական ակտիվների խմբի) *պարտքային ռիսկին* (տես պարագրաֆ 36(ա)) առավելագույն ենթարկվածությունը հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում,
- բ) այն գումարը, որով համապատասխան պարտքային ածանցյալ գործիքները կամ նմանատիպ գործիքները նվազեցնում են պարտքային ռիսկին այդ առավելագույն ենթարկվածությունը,
- գ) ֆինանսական ակտիվի (կամ ֆինանսական ակտիվների խմբի) իրական արժեքի փոփոխության գումարը՝ ժամանակաշրջանի ընթացքում և կուտակային հիմունքով, որը վերագրելի է ֆինանսական ակտիվի պարտքային ռիսկի փոփոխություններին՝ որոշված կամ՝
  - (i) որպես իր իրական արժեքի փոփոխության գումար, որը վերագրելի չէ շուկայական պայմանների փոփոխությանը, որոնք առաջացնում են *շուկայական ռիսկ*, կամ
  - (ii) օգտագործելով որևէ այլընտրանքային մեթոդ, որը կազմակերպության համոզմամբ, ավելի արժանահավատորեն է ներկայացնում ակտիվի իրական արժեքի պարտքային ռիսկի փոփոխություններին վերագրելի փոփոխության գումարը:

Շուկայական պայմանների փոփոխությունները, որոնք առաջացնում են շուկայական ռիսկ, ներառում են դիտարկված (ելակետային) տոկոսադրույքի, ապրանքի գնի, արտարժույթի փոխարժեքի կամ գների կամ դրույքների ինդեքսի փոփոխությունները:

դ) համապատասխան վարկային ածանցյալ գործիքի կամ նմանատիպ գործիքի իրական արժեքի փոփոխության գումարը՝ ժամանակաշրջանի ընթացքում, ինչպես նաև կուտակային հիմունքով այն պահից, երբ ֆինանսական ակտիվը նախորոշվել է:

10 Եթե կազմակերպությունը ֆինանսական պարտավորությունը նախորոշել է որպես «իրական արժեքով՝ շահույթ կամ վնասի միջոցով չափվող» համաձայն ՖՀՄՍ 9-ի պարագրաֆ 4.2.2-ի և կազմակերպությունից պահանջվում է այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում ներկայացնել այդ պարտավորության պարտքային ռիսկի փոփոխության հետևանքները (տես՝ ՖՀՄՍ 9, պարագրաֆ 5.7.7), ապա այն պետք է բացահայտի.

- ա) ֆինանսական պարտավորության իրական արժեքի փոփոխության գումարը՝ կուտակային հիմունքով, որը վերագրելի է ֆինանսական պարտավորության պարտքային ռիսկի փոփոխություններին (տես՝ ՖՀՄՍ 9-ի Բ5.7.13 – Բ5.7.20 պարագրաֆները՝ պարտավորության պարտքային ռիսկի փոփոխությունների հետևանքները որոշելու մոտեցումների վերաբերյալ).
- բ) ֆինանսական պարտավորության հաշվեկշռային արժեքի և այն գումարի միջև տարբերությունը, որը, ըստ պայմանագրի, կազմակերպությունը պարտավոր է վճարել պարտատիրոջը մարման ամսաթվի դրությամբ,
- գ) ժամանակաշրջանի ընթացքում կուտակված օգուտի կամ կորստի փոխանցումները սեփական կապիտալի ներսում, ներառյալ՝ այդ փոխանցումների պատճառները,
- դ) եթե ժամանակաշրջանի ընթացքում պարտավորությունն ապաճանաչվում է, ապաճանաչման պահին այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում ներկայացված իրացված գումար (եթե այդպիսին կա):

10U. Եթե կազմակերպությունն ունի ֆինանսական պարտավորություն, որը նախորոշվել է որպես «իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող»՝ ՖՀՄՍ 9-ի 4.2.2 պարագրաֆի համաձայն և, պահանջվում է այդ պարտավորության (ներառյալ՝ պարտավորության պարտքային ռիսկի հետևանքները) իրական արժեքի բոլոր փոփոխությունները ներկայացնել շահույթում կամ վնասում (տես՝ ՖՀՄՍ 9-ի 5.7.7 և 5.7.8 պարագրաֆները), ապա պետք է բացահայտի.

- ա) ֆինանսական պարտավորության իրական արժեքի փոփոխության գումարը՝ ժամանակաշրջանի ընթացքում և կուտակային հիմունքով, որը վերագրելի է ֆինանսական պարտավորության պարտքային ռիսկի փոփոխություններին ((տես՝ ՖՀՄՍ 9-ի Բ5.7.13 – Բ5.7.20 պարագրաֆները՝ պարտավորության պարտքային ռիսկի փոփոխությունների հետևանքները որոշելու մոտեցումների վերաբերյալ)), կամ
- բ) ֆինանսական պարտավորության հաշվեկշռային արժեքի և այն գումարի միջև տարբերությունը, որը, ըստ պայմանագրի, կազմակերպությունը պարտավոր է վճարել պարտատիրոջը մարման ամսաթվի դրությամբ:

11 Կազմակերպությունը նաև պետք է բացահայտի.

- ա) ՖՀՄՍ 9-ի 9(գ), 10(ա) ու 10U(ա) և 5.7.7(ա) պարագրաֆների պահանջները բավարարելու համար օգտագործվող մեթոդների մանրամասն նկարագրություն, ներառյալ՝ տվյալ մեթոդի ընտրման նպատակահարմարությունը.
- բ) Եթե կազմակերպության համոզմամբ ՖՀՄՍ 9-ի 9(գ), 10(ա) ու 10U(ա) և 5.7.7(ա) պարագրաֆների պահանջները բավարարելու համար ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում կամ ծանոթագրություններում կատարված բացահայտումները արժանահավատորեն չեն ներկայացնում ֆինանսական ակտիվի կամ ֆինանսական պարտավորության իրական արժեքի փոփոխությունը, որը վերագրելի է իր պարտքային ռիսկին, ապա այդ եզրակացությանը հանգելու պատճառները և այն գործոնները, որոնք, կազմակերպության համոզմամբ, տեղին են տվյալ իրավիճակում:
- գ) այն մեթոդաբանությունը կամ մեթոդաբանությունների մանրամասն նկարագրությունը, որոնք օգտագործվում են որոշելու, թե արդյոք այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում պարտավորության պարտքային ռիսկի փոփոխությունների հետևանքների ներկայացումը կառաջացնի կամ կվեժացնի հաշվառման անհամապատասխանություն շահույթում կամ վնասում (տես՝ ՖՀՄՍ 9-ի 5.7.7 և 5.7.8 պարագրաֆները): Եթե կազմակերպությունից պահանջվում է պարտավորության պարտքային ռիսկի փոփոխությունների հետևանքները ներկայացնել շահույթում կամ վնասում (ՖՀՄՍ 9-ի 5.7.8 պարագրաֆը), ապա բացահայտումը պետք է ներառի ՖՀՄՍ 9-ի Բ5.7.6 պարագրաֆում նկարագրված տնտեսական հարաբերությունների մանրամասն նկարագրություն:

Իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող ֆինանսական ակտիվներ

11U. Եթե կազմակերպությունը բաժնային գործիքներում ներդրումները նախորոշել է որպես «իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող», ինչպես թույլատրվում է ՖՀՄՍ 9-ի 5.7.5 պարագրաֆով, ապա պետք է բացահայտի.

- ա) բաժնային գործիքներում որ ներդրումներն են նախորոշել՝ որպես «իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող»,
- բ) ներկայացման այս տարբերակն օգտագործելու պատճառները,
- գ) յուրաքանչյուր այդպիսի ներդրման իրական արժեքը՝ հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ,
- դ) ժամանակաշրջանի ընթացքում ճանաչված շահաբաժինները՝ առանձին ներկայացնելով հաշվետու ժամանակաշրջանի ընթացքում սպաճանաչված ներդրումներին վերաբերող շահաբաժինները և հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ պահվող ներդրումներին վերաբերող շահաբաժինները,
- ե) ժամանակաշրջանի ընթացքում կուտակված օգուտի կամ կորստի բոլոր փոխանցումները սեփական կապիտալի ներսում, ներառյալ՝ այդ փոխանցումների պատճառը:

11Բ Եթե կազմակերպությունը բաժնային գործիքներում «իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող» ներդրումներն ապաճանաչել է հաշվետու ժամանակաշրջանի ընթացքում, ապա պետք է բացահայտի.

- ա) ներդրումներն օտարելու պատճառները,
- բ) ներդրումների իրական արժեքը՝ ապաճանաչման ամսաթվի դրությամբ;
- գ) կուտակված օգուտը կամ կորուստը՝ օտարման պահին:

Վերադասակարգում

12-12Ա [Հանված է]:

12Բ Կազմակերպությունը պետք է բացահայտի՝ արդյոք ընթացիկ կամ նախորդ հաշվետու ժամանակաշրջաններում վերադասակարգել է ֆինանսական ակտիվներ ՖՀՄՍ 9-ի 4.4.1 պարագրաֆի համաձայն: Այդպիսի յուրաքանչյուր դեպքի համար կազմակերպությունը պետք է բացահայտի.

- ա) վերադասակարգման ամսաթիվը,
- բ) բիզնես մոդելի փոփոխության մանրամասն բացատրությունը և կազմակերպության ֆինանսական հաշվետվությունների վրա դրա ազդեցության որակական նկարագրությունը,
- գ) յուրաքանչյուր կատեգորիա կամ կատեգորիայից վերադասակարգված գումարը,:

12Գ Վերադասակարգմանը հաջորդող յուրաքանչյուր հաշվետու ժամանակաշրջանի համար, մինչև ապաճանաչումը, կազմակերպությունը պետք է ՖՀՄՍ 9-ի 4.4.1 պարագրաֆի համաձայն ամորտիզացված արժեքով չափվող վերադասակարգված ակտիվների գծով բացահայտի՝

- ա) վերադասակարգման ամսաթվի դրությամբ որոշված արդյունավետ տոկոսադրույքը, և
- բ) ճանաչված տոկոսային եկամուտը կամ ծախսը:

12Դ Եթե կազմակերպությունը վերադասակարգել է ֆինանսական ակտիվներ, որոնք իրենց նախորդ տարեկան հաշվետու ժամանակաշրջանից հետո չափվում են ամորտիզացված արժեքով, ապա կազմակերպությունը պետք է բացահայտի՝

- ա) ֆինանսական ակտիվների իրական արժեքը՝ հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ, և
- բ) իրական արժեքով վերաչափումից օգուտը կամ կորուստը, որը ճանաչված կլիներ շահույթում կամ վնասում հաշվետու ժամանակաշրջանի ընթացքում, եթե ֆինանսական ակտիվը չվերադասակարգվեր:

13 [Հանված է]:

Ֆինանսական ակտիվների և ֆինանսական պարտավորությունների հաշվանցում

13Ա 13Բ-13Ե պարագրաֆների բացահայտումները լրացնում են սույն ՖՀՄՍ-ի բացահայտման այլ պահանջները և պահանջվում են կիրառել բոլոր ճանաչված ֆինանսական գործիքների նկատմամբ, որոնք հաշվանցվում են ՀՀՄՍ 32-ի պարագրաֆ 42-ի համաձայն: Այս բացահայտումները նաև կիրառվում են այն ճանաչված ֆինանսական գործիքների նկատմամբ, որոնք ենթակա են իրավաբանորեն ամրագրված հաշվանցման գլխավոր պայմանավորվածությունում կամ ներառման համանման համաձայնագրում, անկախ նրանից դրանք հաշվանցվում են ՀՀՄՍ 32-ի պարագրաֆ 42-ի համաձայն, թե ոչ:

13Բ Կազմակերպությունը պետք է բացահայտի տեղեկատվություն՝ հնարավորություն տալու իր ֆինանսական հաշվետվություններ օգտագործողներին գնահատել հաշվանցման պայմանավորվածության ազդեցությունը կամ պոտենցիալ ազդեցությունը կազմակերպության ֆինանսական վիճակի վրա: Նշվածը ներառում է հաշվանցման իրավունքի ազդեցությունը կամ պոտենցիալ ազդեցությունը կապված պարագրաֆ 13Ա-ի գործողության ոլորտում ընդգրկվող կազմակերպության ճանաչված ֆինանսական ակտիվների և ճանաչված ֆինանսական պարտավորությունների հետ:

13Գ Պարագրաֆ 13Բ-ի նպատակը բավարարելու համար, հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ կազմակերպությունը պետք է առանձին բացահայտի ստորև նշված քանակական բնույթի տեղեկատվությունն ճանաչված ֆինանսական ակտիվների և ճանաչված ֆինանսական պարտավորությունների համար, որոնք գտնվում են պարագրաֆ 13Ա-ի գործողության ոլորտում.

- ա) այդ ճանաչված ֆինանսական ակտիվների և ճանաչված ֆինանսական պարտավորությունների համախառն գումարները,
- բ) ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում ներկայացված գուտ գումարները որոշելիս՝ այն գումարները, որոնք հաշվանցվում են ՀՀՄՍ 32-ի պարագրաֆ 42-ի համաձայն,
- գ) ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում ներկայացվող գուտ գումարները,
- դ) գումարներ, որոնք ենթակա են ներառման իրավաբանորեն ամրագրված հաշվանցման գլխավոր պայմանավորվածությունում կամ համանման համաձայնագրում, որոնք այլ կերպ չեն ներառված 13Գ(բ) պարագրաֆում, ներառյալ՝
  - (i) ճանաչված ֆինանսական գործիքներին վերաբերող գումարներ, որոնք չեն բավարարում ՀՀՄՍ 32-ի պարագրաֆ 42-ի հաշվանցման որոշ կամ բոլոր չափանիշերին, և
  - (ii) ֆինանսական գրավին վերաբերող գումարներ (ներառյալ՝ դրամական գրավը), և
- ե) գուտ գումարը (գ) կետի գումարներից (դ) կետի գումարները հանելուց հետո:

Սույն պարագրաֆով պահանջվող տեղեկատվությունը պետք է ներկայացվի աղյուսակի տեսքով՝ ֆինանսական ակտիվների և ֆինանսական պարտավորությունների համար առանձին, եթե ներկայացման այլ տարբերակ ավելի նպատակահարմար չէ կիրառել:

13Դ Ֆինանսական գործիքի գծով պարագրաֆ 13Գ(դ)-ի համաձայն բացահայտված ընդհանուր գումարը պետք է սահմանափակվի այդ գործիքի գծով 13Գ(գ) պարագրաֆի գումարով:

13Ե Կազմակերպությունը պետք է բացահայտումներում ներառի կազմակերպության ճանաչված ֆինանսական ակտիվների և ճանաչված ֆինանսական պարտավորությունների հետ կապված հաշվանցման իրավունքների նկարագրությունը, որոնք ենթակա են իրավաբանորեն ամրագրված հաշվանցման գլխավոր պայմանավորվածության և համանման համաձայնագրի և որոնք բացահայտվում են 13Գ(դ) պարագրաֆի համաձայն, ներառյալ՝ այդ իրավունքների բնույթը:

13Զ Եթե 13Բ-13Ե պարագրաֆներում պահանջվող տեղեկատվությունը բացահայտվում է ֆինանսական հաշվետվություններին կից մեկից ավելի ծանոթագրություններում, կազմակերպությունը պետք է փոխկապակցի այդ ծանոթագրությունները:

Գրավ

14 Կազմակերպությունը պետք է բացահայտի.

- ա) իր այն ֆինանսական ակտիվների հաշվեկշռային արժեքը, որոնք նա գրավադրել է որպես իր պարտավորությունների կամ պայմանական պարտավորությունների ապահովություն, ներառյալ ՖՀՄՍ 9-ի 3.2.23(ա) պարագրաֆին համապատասխան վերադասակարգված գումարները, և
- բ) գրավադրման պայմանները:

15 Եթե կազմակերպությունը պահում է գրավ (որը ֆինանսական կամ ոչ ֆինանսական ակտիվ է), և իրավունք ունի վաճառել կամ վերագրավադրել գրավը առանց գրավատուի կողմից խախտման դեպքի, ապա կազմակերպությունը պետք է բացահայտի.

- ա) պահվող գրավի իրական արժեքը,

- բ) վաճառված կամ վերագրավաղորդված նման գրավի իրական արժեքը և այն, թե արդյոք կազմակերպությունը ունի այն վերադարձնելու պարտականություն,
- գ) գրավի օգտագործման հետ կապված պայմանները:

Պարտքային կորուստների գծով պահուստի հաշիվ

16 Երբ ֆինանսական ակտիվներն արժեզրկված են պարտքային կորուստների պատճառով, և կազմակերպությունը արժեզրկումը գրանցում է առանձին հաշվում (օրինակ, պահուստի հաշիվ, որն օգտագործվում է անհատական արժեզրկումները գրանցելու համար կամ նմանատիպ հաշիվ, որն օգտագործվում է ակտիվների խմբային արժեզրկումը գրանցելու համար), այլ ոչ թե ուղղակիորեն նվազեցնում ակտիվի հաշվեկշռային արժեքը, ապա այն պետք է բացահայտի այդ հաշվի փոփոխությունները ժամանակաշրջանի ընթացքում ֆինանսական ակտիվների յուրաքանչյուր դասի համար:

Բաղադրյալ ֆինանսական գործիքներ՝ բազմակի ներկառուցված ածանցյալներով

17 Եթե կազմակերպությունը թողարկել է գործիք, որը պարունակում է և պարտավորության, և սեփական կապիտալի բաղադրիչ (տես ՀՀՄՄ 32-ի պարագրաֆ 28-ը), և գործիքն ունի բազմակի ներկառուցված ածանցյալներ, որոնց արժեքները փոխկապակցված են (ինչպես օրինակ հետևյալների փոխարկելի պարտքային գործիքը), ապա այն պետք է բացահայտի այդ հատկանիշների առկայությունը:

Պայմանների խախտումներ

18 Հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ ճանաչած վարկային պարտավորությունների գծով կազմակերպությունը պետք է բացահայտի.

- ա) ժամանակաշրջանի ընթացքում այդ վարկային պարտավորությունների մայր գումարի, տոկոսների, մարման հիմնադրամին հատկացումների, կամ մարման պայմանների ցանկացած խախտման մանրամասները
- բ) այն վարկային պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքը հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում, որոնց գծով տեղի է ունեցել խախտում
- գ) արդյոք մինչև ֆինանսական հաշվետվությունների հրապարակման համար հաստատումը խախտումները վերացվել (վերականգնվել) են, կամ վերանայվել են վարկային պարտավորությունների մարման պայմանները:

19 Եթե ժամանակաշրջանի ընթացքում եղել են փոխառության համաձայնագրի պայմանների այլ՝ պարագրաֆ 18-ում նկարագրվածներից տարբեր խախտումներ, ապա կազմակերպությունը պետք է բացահայտի նույն տեղեկատվությունը, որը պահանջվում է պարագրաֆ 18-ով, եթե այդ խախտումները թույլ են տալիս վարկատուին պահանջել արագացված մարում (բացառությամբ, երբ խախտումները վերացվել կամ փոխառության պայմանները վերանայվել են հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում կամ դրանից առաջ):

Համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին հաշվետվություն

Եկամտի, ծախսի, օգուտի կամ կորստի հոդվածներ

20 Կազմակերպությունը պետք է եկամտի, ծախսի, օգուտի կամ կորստի հետևյալ հոդվածները բացահայտի կամ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին հաշվետվությունում, կամ ծանոթագրություններում.

- ա) զուտ օգուտը կամ զուտ կորուստը հետևյալների գծով.

- (i) «իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով» չափվող ֆինանսական ակտիվների կամ ֆինանսական պարտավորությունների՝ առանձին ցույց տալով սկզբնական ճանաչման ժամանակ որպես այդպիսին նախորոշվածները և, ՖՀՄՍ 9-ին համապատասխան (օրինակ՝ ՖՀՄՍ 9-ում առևտրային նպատակներով պահվող սահմանմանը բավարարող ֆինանսական պարտավորությունները) իրական արժեքով պարտադիր չափվող ֆինանսական ակտիվների կամ ֆինանսական պարտավորությունները: Որպես «իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող» նախորոշված ֆինանսական պարտավորությունների դեպքում, կազմակերպությունը պետք է առանձին ներկայացնի այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում ճանաչված օգուտի կամ կորստի գումարը և շահույթում կամ վնասում ճանաչված գումարը:
  - ii) [հանված է].
  - (iii) [հանված է].
  - (iv) [հանված է].
  - (v) ամորտիզացված արժեքով չափվող ֆինանսական պարտավորությունների.
  - (vi) ամորտիզացված արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվների.
  - (vii) «իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող» ֆինանսական ակտիվների.
- բ) ընդհանուր տոկոսային եկամուտը և ընդհանուր տոկոսային ծախսը (հաշվարկված արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդով) ամորտիզացված արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվների կամ ֆինանսական պարտավորությունների համար, որոնք չեն հանդիսանում «իրական արժեքով՝ շահույթ կամ վնասի միջոցով» չափվող.
- գ) վճարների գծով եկամուտը և ծախսը (բացի արդյունավետ տոկոսադրույքը հաշվարկելիս հաշվի առնված գումարներից), որոնք առաջացել են՝
- (i) ամորտիզացված արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվներից կամ ֆինանսական պարտավորություններից, որոնք չեն հանդիսանում «իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով» չափվող, և
  - (ii) հավատարմագրային և այլ ֆիդուցիար գործունեություններից, որոնք հանգեցնում են ակտիվների ներդրմանը կամ պահմանը անհատների, տրաստների, թոշակային հիմնադրամների, և այլ հաստատությունների անունից:
- դ) տոկոսային եկամուտը արժեզրկված ֆինանսական ակտիվների գծով՝ հաշվեգրված «*Ֆինանսական գործիքներ. ճանաչումը և չափումը*» ՀՀՄՍ 39ի ԿՌԻ93 պարագրաֆին համապատասխան, և
- ե) արժեզրկումից կորստի գումարը՝ ֆինանսական ակտիվների յուրաքանչյուր դասի գծով:
- 20Ա. Կազմակերպությունը պետք է բացահայտի ամորտիզացված արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվների ապաճանաչումից առաջացած, համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին հաշվետվության մեջ ճանաչված օգուտների կամ կորուստների վերլուծությունը՝ առանձին ցույց տալով այդ ֆինանսական ակտիվների ապաճանաչումից առաջացող օգուտները և կորուստները: Այս բացահայտումը պետք է ներառի այդ ակտիվներն ապաճանաչելու պատճառները:

Այլ բացահայտումներ

Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականություն

- 21 «*Ֆինանսական հաշվետվությունների ներկայացում*» ՀՀՄՍ 1-ի (2007-ին վերանայված) պարագրաֆ 117-ին համապատասխան, կազմակերպությունը բացահայտում է հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության էական դրույթները ամփոփ կերպով, ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստելիս օգտագործված չափման հիմունքը (կամ հիմունքները) և հաշվապահական

հաշվառման քաղաքականության այլ տարրերը, որոնք տեղին են ֆինանսական հաշվետվությունները հասկանալու համար:

Հեջի հաշվառում

- 22 Կազմակերպությունը պետք է բացահայտի հետևյալը, ՀՀՄՍ 39-ում նկարագրված հեջի յուրաքանչյուր տեսակի (այսինքն՝ իրական արժեքի հեջերի, դրամական հոսքերի հեջերի և արտերկրյա գործառնություններում գուտ ներդրումների հեջերի) համար առանձին՝
- ա) հեջի յուրաքանչյուր տեսակի նկարագրությունը.
  - բ) որպես հեջավորման գործիքներ նախատեսված ֆինանսական գործիքների նկարագրությունը և նրանց իրական արժեքները հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում, և
  - գ) հեջավորված ռիսկերի բնույթը:
- 23 Դրամական հոսքերի հեջերի գծով կազմակերպությունը պետք է բացահայտի.
- ա) այն ժամանակահատվածները, երբ ակնկալվում է, որ դրամական հոսքերը տեղի կունենան, և երբ ակնկալվում է, որ դրանք կազդեն շահույթ կամ վնասի վրա.
  - բ) ցանկացած կանխատեսվող գործարքի նկարագրություն, որի համար նախկինում օգտագործվել է հեջի հաշվառում, սակայն, որի տեղի ունենալը այլևս չի ակնկալվում.
  - գ) ժամանակաշրջանի ընթացքում համապարփակ ֆինանսական արդյունքում ճանաչված գումարը.
  - դ) սեփական կապիտալից ժամանակաշրջանի շահույթ կամ վնասում վերադասակարգված գումարը՝ ցույց տալով համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին հաշվետվության յուրաքանչյուր տողային հոդվածում ներառված գումարը, և
  - ե) այն գումարը, որը ժամանակաշրջանի ընթացքում հանվել է սեփական կապիտալից և ներառվել է այնպիսի ոչ ֆինանսական ակտիվի կամ ոչ ֆինանսական պարտավորության ինքնարժեքում կամ այլ հաշվեկշռային արժեքում, որի ձեռք բերումը կամ ստանձնելը հանդիսացել է հեջավորված մեծապես հավանական կանխատեսվող գործարք:
- 24 Կազմակերպությունը պետք է առանձին բացահայտի.
- ա) իրական արժեքի հեջերի համար՝ օգուտ կամ վնասները՝
    - (i) հեջավորման գործիքի գծով, և
    - (ii) հեջավորվող ռիսկին վերագրելի հեջավորված հոդվածից:
  - բ) շահույթ կամ վնասում ճանաչված անարդյունավետությունը, որն առաջանում է դրամական հոսքերի հեջից,
  - գ) շահույթ կամ վնասում ճանաչված անարդյունավետությունը, որն առաջանում է արտերկրյա գործառնություններում գուտ ներդրման հեջից:

Իրական արժեք

- 25 Բացի պարագրաֆ 29-ում շարադրված դեպքեից, ֆինանսական ակտիվների և ֆինանսական պարտավորությունների յուրաքանչյուր դասի (տես պարագրաֆ 6) գծով կազմակերպությունը պետք է բացահայտի ակտիվների և պարտավորությունների այդ դասի իրական արժեքը այնպիսի ձևով, որ հնարավոր լինի այն համեմատել դրա հաշվեկշռային արժեքի հետ:
- 26 Իրական արժեքները բացահայտելիս կազմակերպությունը պետք է ֆինանսական ակտիվները և ֆինանսական պարտավորությունները խմբավորի ըստ դասերի, սակայն պետք է հաշվանցի դրանք միայն այն չափով, որով դրանց հաշվեկշռային արժեքները հաշվանցվում են ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում:

27-27Բ [Հանված է]:

- 28 Որոշ դեպքերում, կազմակերպությունը ֆինանսական ակտիվի կամ ֆինանսական պարտավորության սկզբնական ճանաչման պահին չի ճանաչում օգուտ կամ կորուստ, քանի որ իրական արժեքի մասին վկայությունը չի ստացվում ոչ համանման ակտիվի կամ պարտավորության համար գործող շուկայում առկա գնանշվող գնից (այսինքն՝ Մակարդակ 1-ի մուտքային տվյալ) և ոչ էլ գնահատման այնպիսի մոդելի հիման վրա, որը ներառում է միայն դիտելի շուկայական տվյալներ (տես ՀՀՄՍ 39-ի ԿՈՒԻ76 պարագրաֆը): Նման դեպքերում կազմակերպությունը պետք է ըստ ֆինանսական ակտիվների կամ ֆինանսական պարտավորությունների դասերի, բացահայտի.
- ա) հաշվապահական հաշվառման իր քաղաքականությունը շահույթում կամ վնասում սկզբնական ճանաչման պահին իրական արժեքի և գործարքի գնի միջև տարբերությունը ճանաչելու գծով՝ արտացոլելու համար այն գործոնների (ներառյալ ժամանակի) փոփոխությունը, որոնք շուկայի մասնակիցները հաշվի կառնենին ակտիվը կամ պարտավորությունը գնորոշելիս (տես ՖՀՄՍ 9-ի Բ5.4.9 պարագրաֆը), և
  - բ) ընդհանուր տարբերությունը, որը դեռ պետք է ճանաչվի շահույթ կամ վնասում, ժամանակաշրջանի սկզբի և վերջի դրությամբ, և այդ տարբերության մնացորդի փոփոխությունների համաձայնեցումը:
  - գ) թե ինչու է կազմակերպությունը եզրակացրել, որ գործարքի գինը իրական արժեքի լավագույն վկայությունը չէ, ներառյալ՝ այդ իրական արժեքը հիմնավորող վկայության նկարագրությունը:
- 29 Իրական արժեքի բացահայտումները չեն պահանջվում՝
- ա) երբ հաշվեկշռային արժեքը ներկայացնում է իրական արժեքի խելամիտ մոտեցում, օրինակ, այնպիսի ֆինանսական գործիքների դեպքում, ինչպիսիք են կարճաժամկետ առևտրային դեբիտորական և կրեդիտորական պարտքերը,
  - բ) [հանված է],
  - գ) հայեցողական մասնակցության հատկանիշ պարունակող պայմանագրերի (ինչպես նկարագրված է ՖՀՄՍ 4-ում) համար, եթե այդ հատկանիշի իրական արժեքը հնարավոր չէ արժանահավատորեն չափել:
- 30 29(բ) և (գ) պարագրաֆներում նկարագրված դեպքերում կազմակերպությունը պետք է բացահայտի այնպիսի տեղեկատվություն, որը օգնի ֆինանսական հաշվետվությունների օգտագործողներին կատարել իրենց սեփական դատողությունները այդ պայմանագրերի հաշվեկշռային արժեքի և իրական արժեքի միջև հնարավոր տարբերությունների չափի վերաբերյալ, ներառյալ.
- ա) այն փաստը, որ այդ գործիքների իրական արժեքի մասին տեղեկատվություն չի բացահայտվել, քանի որ իրական արժեքը հնարավոր չէ արժանահավատորեն չափել,
  - բ) ֆինանսական գործիքների նկարագրությունը, դրանց հաշվեկշռային արժեքը, և այն բանի բացատրությունը, թե ինչու իրական արժեքը հնարավոր չէ արժանահավատորեն չափել,
  - գ) տեղեկատվություն գործիքների շուկայի վերաբերյալ
  - դ) տեղեկատվություն այն մասին, թե արդյոք կազմակերպությունը մտադիր է օտարել ֆինանսական գործիքները և ինչպես,
  - ե) եթե ֆինանսական գործիքները, որոնց իրական արժեքը նախկինում հնարավոր չէր արժանահավատորեն չափել, ապաճաչվել են, ապա այդ փաստը, դրանց հաշվեկշռային արժեքը ապաճանաչման պահին, ինչպես նաև ճանաչված օգուտի կամ կորստի գումարը:

Ֆինանսական գործիքներից առաջացող ռիսկերի բնույթն ու չափը

- 31 Կազմակերպությունը պետք է բացահայտի տեղեկատվություն, որը հնարավորություն է տալիս ֆինանսական հաշվետվություններն օգտագործողներին գնահատել ֆինանսական գործիքներից առաջացող ռիսկերի բնույթն ու չափը, որոնց ենթակա է կազմակերպությունը հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ:

32 Պարագրաֆներ 33-42-ով պահանջվող բացահայտումները կենտրոնացած են ֆինանսական գործիքներից առաջացող ռիսկերի վրա, ինչպես նաև այն բանի վրա, թե ինչպես են այդ ռիսկերը կառավարվում: Մովորաբար այդ ռիսկերը ներառում են պարտքային ռիսկը, *իրացվելիության ռիսկը* և շուկայական ռիսկը, սակայն չեն սահմանափակվում դրանցով:

32Ա. Քանակական բնույթի բացահայտումների ենթատեսքում որակական բնույթի բացահայտումների ներկայացումը հնարավորություն է տալիս օգտագործողներին փոխկապակցել համապատասխան բացահայտումները՝ դրանով իսկ ձևավորելով ֆինանսական գործիքներից բխող ռիսկերի բնույթի և չափի ընդհանուր պատկերը: Որակական և քանակական բնույթի բացահայտումների միջև փոխհարաբերությունը նպաստում է տեղեկատվության բացահայտմանն այնպես, որ օգտագործողներին հնարավորություն է տալիս՝ գնահատելու ռիսկերին կազմակերպության ենթարկվածությունը:

Որակական բացահայտումներ

33 Ֆինանսական գործիքներից առաջացող յուրաքանչյուր տեսակի ռիսկի համար կազմակերպությունը պետք է բացահայտի.

- ա) ռիսկին ենթարկվածությունը և այն, թե ինչպես է դա առաջանում,
- բ) ռիսկի կառավարման իր նպատակները, քաղաքականությունը և ընթացակարգերը, ինչպես նաև ռիսկի չափման համար օգտագործվող մեթոդները, և
- գ) (ա) կամ (բ) կետերում նշվածների փոփոխությունները նախորդ ժամանակաշրջանի համեմատ:

Քանակական բացահայտումներ

34 Ֆինանսական գործիքներից առաջացող յուրաքանչյուր տեսակի ռիսկի համար կազմակերպությունը պետք է բացահայտի.

- ա) քանակական ամփոփ տվյալներ հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում այդ ռիսկին իր ենթարկվածության վերաբերյալ: Այս բացահայտումը պետք է հիմնված լինի այն ներքին տեղեկատվության վրա, որը տրամադրվում է կազմակերպության առանցքային կառավարչական անձնակազմին (ինչպես սահմանված է «Կապակցված կողմերի բացահայտում» ՀՀՄՍ 24-ում), օրինակ կազմակերպության տնօրենների խորհրդին կամ գլխավոր գործադիր տնօրենին,
- բ) 36-42-րդ պարագրաֆներով պահանջվող բացահայտումներ, այն չափով, որքանով դրանք չեն բացահայտվել (ա) կետին համապատասխան,
- գ) ռիսկի կենտրոնացումները, եթե դրանք ակնհայտ չեն (ա) և (բ) կետերին համապատասխան ներկայացված բացահայտումներից:

35 Եթե հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ բացահայտված քանակական տվյալները չեն ներկայացնում ժամանակաշրջանի ընթացքում կազմակերպության ռիսկին ենթարկվածությունը, կազմակերպությունը պետք է տրամադրի լրացուցիչ տեղեկատվություն՝ ներկայացնելու համար այդ ենթարկվածությունը:

Պարտքային ռիսկ

36 Կազմակերպությունը պետք է ըստ ֆինանսական գործիքների դասերի բացահայտի.

- ա) հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ իր պարտքային ռիսկին առավելագույն ենթարկվածությունը լավագույնս ներկայացնող գումարը՝ առանց հաշվի առնելու պահվող գրավը կամ պարտքի որակի բարելավման այլ միջոցները (օրինակ, հաշվանցման համաձայնագրեր, որոնք չեն բավարարում հաշվանցման չափանիշներին ըստ ՀՀՄՍ 32-ի), այս բացահայտումը չի պահանջվում այն ֆինանսական գործիքների համար, որոնց

հաշվեկշռային արժեքը լավագույնս է ներկայացնում պարտքային ռիսկին առավելագույն ենթարկվածությունը,

- բ) որպես ապահովություն պահվող գրավի կամ պարտքի որակի բարելավման այլ միջոցների նկարագրությունը և դրանց ֆինանսական հետևանքը (օրինակ՝ քանակական ներկայացման առումով, գրավը կամ պարտքի որակի բարելավման այլ միջոցները որքանով են մեղմացնում պարտքային ռիսկը) կապված այն գումարի հետ, որը լավագույնս ներկայացնում է պարտքային ռիսկին առավելագույն ենթարկվածությունը (արդյոք բացահայտվել է (ա) կետին համաձայն, թե ներկայացված է ֆինանսական գործիքների հաշվեկշռային արժեքով),
- գ) տեղեկատվություն այն ֆինանսական ակտիվների՝ պարտքային ռիսկի առումով որակի մասին, որոնք ոչ *ժամկետանց* են, ոչ էլ արժեզրկված, և
- դ) [Հանված է]:

Ժամկետանց կամ արժեզրկված ֆինանսական ակտիվներ

37 Կազմակերպությունը պետք է ըստ ֆինանսական ակտիվների դասերի բացահայտի.

- ա) այն ֆինանսական ակտիվների ժամկետների (կյանքի տևողության) վերլուծությունը, որոնք հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ ժամկետանց են, բայց արժեզրկված չեն, և
- բ) այն ֆինանսական ակտիվների վերլուծությունը, որոնք անհատապես որոշվել են որպես արժեզրկված հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ, ներառյալ այն գործոնները, որոնք հաշվի են առնվել կազմակերպության կողմից, երբ որոշվել է, որ դրանք արժեզրկված են, և
- գ) [Հանված է]:

Ստացված գրավը և պարտքի որակի բարելավման այլ միջոցները

38 Եթե կազմակերպությունը, իր կողմից որպես ապահովություն պահվող գրավի նկատմամբ սեփականություն ձեռք բերելով կամ պարտքի բարելավման առկա այլ միջոցներից (օր.՝ երաշխիքից) օգտվելով, ժամանակաշրջանի ընթացքում ձեռք է բերում ֆինանսական կամ ոչ ֆինանսական ակտիվներ, և այդ ակտիվները բավարարում են այլ ՖՀՄՄ-ներով սահմանված ճանաչման չափանիշներին, հաշվետու ամսաթվի դրությամբ պահվող նման ակտիվների համար կազմակերպությունը պետք է բացահայտի.

- ա) ակտիվների բնույթը և հաշվեկշռային արժեքը, և
- բ) եթե ակտիվները հեշտորեն փոխարկելի չեն դրամական միջոցների, այդպիսի ակտիվների օտարման կամ իր գործունեությունում օգտագործման քաղաքականությունը:

Իրացվելիության ռիսկ

39 Կազմակերպությունը պետք է բացահայտի.

- ա) ոչ ածանցյալ ֆինանսական պարտավորությունների (ներառյալ՝ թողարկված ֆինանսական երաշխիքի պայմանագրերի) մարման ժամկետների վերլուծություն, որը ցույց է տալիս պայմանագրային մնացյալ մարման ժամկետները.
- բ) ածանցյալ ֆինանսական պարտավորությունների մարման ժամկետների վերլուծություն: Մարման ժամկետների վերլուծությունը պետք է ներառի այն ածանցյալ ֆինանսական պարտավորությունների պայմանագրային մարման մնացյալ ժամկետները, որոնց համար պայմանագրային մարման ժամկետներն էական են դրամական հոսքերի ժամկետներն հասկանալու համար (տես պարագրաֆ F11F),
- գ) այն բանի նկարագրությունը, թե ինչպես է նա կառավարում (ա) (բ) կետում նշվածներին ներհատուկ իրացվելիության ռիսկը:

Շուկայական ռիսկ

Զգայնության վերլուծություն

- 40 Եթե կազմակերպությունը չի համապատասխանում պարագրաֆ 41-ում նկարագրվածին, ապա այն պետք է բացահայտի.
- ա) զգայնության վերլուծություն շուկայական ռիսկի, որին կազմակերպությունը ենթարկված է ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ, յուրաքանչյուր տեսակի գծով՝ ցույց տալով, թե շահույթ կամ վնասի կամ սեփական կապիտալի վրա ինչպես կազդեին ռիսկային փոփոխականի՝ այդ ամսաթվի դրությամբ ողջամտորեն հնարավոր փոփոխությունները.
  - բ) զգայնության վերլուծությունը պատրաստելիս օգտագործված մեթոդները և ենթադրությունները, և
  - գ) նախորդ ժամանակաշրջանի համեմատ օգտագործված մեթոդների և ենթադրությունների փոփոխությունները և այդ փոփոխությունների պատճառները:
- 41 Եթե կազմակերպությունը կատարում է զգայնության այնպիսի վերլուծություն, ինչպիսին է, օրինակ, ռիսկին ենթակա արժեքը, որն արտացոլում է ռիսկային փոփոխականների (օրինակ՝ տոկոսադրույքների և արտարժույթի փոխարժեքների) փոխկապակցվածությունը, և այն օգտագործում է ֆինանսական ռիսկերը կառավարելու նպատակով, ապա կազմակերպությունը կարող է օգտագործել զգայնության այդ վերլուծությունը պարագրաֆ 40-ում նշված վերլուծության փոխարեն: Կազմակերպությունը պետք է բացահայտի նաև.
- ա) այդպիսի զգայնության վերլուծություն պատրաստելիս օգտագործված մեթոդի և տրամադրված տվյալների հիմքում ընկած հիմնական պարամետրերի ու ենթադրությունների բացատրությունը, և
  - բ) օգտագործված մեթոդի նպատակի և այն սահմանափակումների բացատրությունը, որոնք կարող են արդյունքում հանգեցնել այնպիսի տեղեկատվության, որն ամբողջովին չի արտացոլում համապատասխան ակտիվների և պարտավորությունների իրական արժեքը:

Շուկայական ռիսկի վերաբերյալ այլ բացահայտումներ

- 42 Եթե 40 կամ 41 պարագրաֆին համապատասխան բացահայտված զգայնության վերլուծությունը չի ներկայացնում ֆինանսական գործիքին ներհատուկ ռիսկը (օրինակ, այն պատճառով, որ տարեվերջի դրությամբ ռիսկին ենթարկվածությունը չի արտացոլում տարվա ընթացքում ռիսկին ենթարկվածությունը), ապա կազմակերպությունը պետք է բացահայտի այդ փաստը, ինչպես նաև պատճառները, որոնց հիման վրա նա ենթադրում է, որ զգայնության վերլուծությունը չի ներկայացնում ռիսկերը:

Ֆինանսական ակտիվների փոխանցումներ

- 42Ա. Ֆինանսական ակտիվների փոխանցումներին վերաբերող 42Բ-42Ը պարագրաֆների բացահայտման պահանջները լրացնում են սույն ՖՀՄՄ-ի այլ բացահայտման պահանջները: Կազմակերպությունն իր ֆինանսական հաշվետվություններին կից մեկ ծանոթագրությունում պետք է ներկայացնի 42Բ-42Ը պարագրաֆներով պահանջվող բացահայտումները: Կազմակերպությունը պետք է ներկայացնի պահանջվող բացահայտումները փոխանցված այն բոլոր ֆինանսական ակտիվների վերաբերյալ, որոնք չեն ապաճանաչվել, ինչպես նաև փոխանցված ակտիվում հաշվետու ամսաթվի դրությամբ առկա որևէ շարունակվող ներգրավվածության վերաբերյալ, անկախ նրանից, թե երբ է տեղի ունեցել համապատասխան փոխանցման գործարքը: Այդ պարագրաֆների բացահայտման պահանջները կիրառելու նպատակով, կազմակերպությունը փոխանցում է ֆինանսական ակտիվի (փոխանցված ֆինանսական ակտիվի) ամբողջ կամ մի մասը այն և միայն այն դեպքում, եթե այն, կամ՝
- ա) փոխանցում է ֆինանսական ակտիվից դրամական միջոցների հոսքերի ստացման պայմանագրային իրավունքները, կամ
  - բ) պահպանում է ֆինանսական ակտիվից դրամական միջոցների հոսքերի ստացման պայմանագրային իրավունքները, սակայն ստանձնում է պայմանագրային

պարտականությունն վճարել այդ դրամական միջոցների հոսքերը համաձայնության մեկ կամ ավելի ստացողների:

42Բ Կազմակերպությունը պետք է բացահայտի այն տեղեկատվությունը, որը թույլ կտա իր ֆինանսական հաշվետվություններն օգտագործողներին՝

- ա) հասկանալու ամբողջությամբ չսպաճանաչված փոխանցված ֆինանսական ակտիվների և դրանց հետ կապված պարտավորությունների միջև փոխհարաբերությունը, և
- բ) գնահատելու ապաճանաչված ֆինանսական ակտիվներում կազմակերպության շարունակվող ներգրավվածության բնույթը և դրա հետ կապված ռիսկերը:

42Գ 42Ե-42Ը պարագրաֆների բացահայտման պահանջները կիրառելու նպատակով, կազմակերպությունը փոխանցված ֆինանսական ակտիվում ունի շարունակվող ներգրավվածություն եթե, որպես փոխանցման մաս, կազմակերպությունը պահպանում է փոխանցված ֆինանսական ակտիվին բնորոշ պայմանագրային իրավունքները կամ պարտականությունները, կամ ստանձնում է փոխանցված ֆինանսական ակտիվին վերաբերող նոր պայմանագրային իրավունքներ կամ պարտականություններ: 42Ե-42Ը պարագրաֆների բացահայտման պահանջները կիրառելու նպատակով, ստորև նշվածները շարունակվող ներգրավվածություն չեն հանդիսանում.

- ա) կեղծ փոխանցման, ինչպես նաև խելամուտության, բարի կամքի կամ ազնիվ գործարքի հասկացությունների հետ կապված սովորական ներկայացումներ և երաշխիքներ, որոնք իրավական գործողությունների արդյունքում կարող են չեղարկել փոխանցումը,
- բ) փոխանցված ֆինանսական ակտիվը կրկին ձեռքբերելու ֆորվարդ, օպցիոն կամ այլ պայմանագրեր, որոնց գծով պայմանագրի գինը (կամ իրագործման արժեքը) փոխանցված ֆինանսական ակտիվի իրական արժեքն է, կամ
- գ) համաձայնություն, որով կազմակերպությունը պահպանում է ֆինանսական ակտիվից դրամական միջոցների հոսքեր ստանալու պայմանագրային իրավունքներ, սակայն ստանձնում է մեկ կամ մի քանի կազմակերպություններին այդ դրամական միջոցների հոսքերը վճարելու պայմանագրային պարտականություններ, և որով բավարարվում են ՖՀՄՍ 9-ի 3.2.5(ա) –(գ) պարագրաֆի պայմանները:

Փոխանցված ֆինանսական ակտիվներ, որոնք ամբողջությամբ չեն սպաճանաչվում

42Դ Կազմակերպությունը կարող է ունենալ փոխանցված ֆինանսական ակտիվներ, որոնց մի կամ ամբողջ մասը չի որակվում որպես սպաճանաչմանը ենթակա: 42Բ(ա) պարագրաֆում նշված նպատակները բավարարելու համար, յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ փոխանցված ֆինանսական ակտիվների յուրաքանչյուր դասի համար, որոնք ամբողջությամբ չեն սպաճանաչվել, կազմակերպությունը պետք է բացահայտի.

- ա) փոխանցված ակտիվների բնույթը
- բ) սեփականության հետ կապված բոլոր ռիսկերի և հատույցների բնույթը, որոնց ենթարկվում է կազմակերպությունը,
- գ) փոխանցված ակտիվների և դրանց կից պարտավորությունների միջև փոխհարաբերությունների բնույթի նկարագրությունը, ներառյալ հաշվետու կազմակերպության կողմից փոխանցված ակտիվների օգտագործման փոխանցումից բխող սահմանափակումները,
- դ) երբ կից պարտավորությունների գործարքի կողմն (գործարքի կողմերը) ունի (ունեն) միայն փոխանցված ակտիվների նկատմամբ պահանջներ ներկայացնելու իրավունք, փոխանցված ակտիվների իրական արժեքը, կից պարտավորությունների իրական արժեքը և զուտ դիրքը (փոխանցված ակտիվների և դրանց հետ կապված պարտավորությունների իրական արժեքի միջև տարբերությունը ներկայացնող աղյուսակ),
- ե) երբ կազմակերպությունը շարունակում է ճանաչել բոլոր փոխանցված ակտիվները, փոխանցված ակտիվների և կից պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքները,

- զ) երբ կազմակերպությունը շարունակում է ճանաչել ակտիվները կազմակերպության շարունակվող ներգրավվածության չափով (տես՝ ՖՀՄՄ 9-ի 3.2.6(զ)(ii) և 3.2.16 պարագրաֆները), նախքան փոխանցումը սկզբնական ակտիվների ընդհանուր հաշվեկշռային արժեքը, այն ակտիվների հաշվեկշռային արժեքները, որոնք կազմակերպությունը շարունակում է ճանաչել, ինչպես նաև դրանց հարակից պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքը,

Փոխանցված ֆինանսական ակտիվներ, որոնք ամբողջությամբ ապաճանաչվում են

42Ե Պարագրաֆ 42Բ(բ)-ում սահմանված նպատակները բավարարելու համար, երբ կազմակերպությունն ամբողջությամբ ապաճանաչում է ֆինանսական ակտիվները (տես՝ ՖՀՄՄ 9-ի 3.2.6(ա) և (ե)(i) պարագրաֆները), սակայն դրանց մեջ ունի շարունակվող ներգրավվածություն, յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ, շարունակվող ներգրավվածության յուրաքանչյուր տեսակի համար կազմակերպությունը պետք է նվազագույնը բացահայտի՝

- ա) ակտիվների և պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքը, որոնք ճանաչվում են կազմակերպության ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում և ներկայացնում են ապաճանաչված ֆինանսական ակտիվներում կազմակերպության շարունակվող ներգրավվածությունը, ինչպես նաև տողային հոդվածները, որոնցում ճայնաչվում են այդ ակտիվների և պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքները,
- բ) ակտիվների և պարտավորությունների իրական արժեքը, որը ներկայացնում է ապաճանաչված ֆինանսական ակտիվներում կազմակերպության շարունակվող ներգրավվածությունը,
- գ) այն գումարը, որը լավագույնս ներկայացնում է կազմակերպության առավելագույն ենթարկվածությունը ապաճանաչված ֆինանսական ակտիվներում իր շարունակվող ներգրավվածությունից ծագող վնասին, ինչպես նաև այն տեղեկատվությունը, որը ցույց է տալիս, թե ինչպես է վնասին առավելագույն ենթարկվածությունը որոշվում,
- դ) չգեղչված դրամական միջոցների արտահոսքերը, որոնք կպահանջվեն կամ կարող են պահանջվել հետգնելու ապաճանաչված ֆինանսական ակտիվները (օրինակ՝ օպցիոնային պայմանագրի իրագործման արժեքը) կամ փոխանցվողին փոխանցված ակտիվների հետ կապված վճարման ենթակա այլ գումարներ: Եթե դրամական միջոցների արտահոսքը փոփոխական է, ապա բացահայտված գումարը պետք է հիմնվի յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ առկա պայմանների վրա,
- ե) չգեղչված դրամական միջոցների արտահոսքերի մարման ժամկետների վերլուծություն, որը կպահանջվի կամ կարող է պահանջվել հետ գնելու ապաճանաչված ֆինանսական ակտիվները կամ փոխանցված ակտիվների հետ կապված փոխանցվողին վճարման ենթակա այլ գումարներ՝ ցույց տալով կազմակերպության շարունակվող ներգրավվածության պայմանագրով սահմանված մնացած մարման ժամկետները,
- զ) որակական տեղեկատվություն, որը բացատրում և օժանդակում է (ա)-(ե) կետերով պահանջվող քանակական բնույթի բացահայտումները:

42Զ Կազմակերպությունը կարող է համախմբել կոնկրետ ակտիվին վերաբերող 42Ե պարագրաֆով պահանջվող տեղեկատվությունը և ներկայացնել շարունակվող ներգրավվածության մեկ տեսակի ներքո, եթե կազմակերպությունն այդ ապաճանաչված ֆինանսական ակտիվում ունի մեկից ավելի տեսակի շարունակվող ներգրավվածություն:

42Է Ի լրումն, շարունակվող ներգրավվածության յուրաքանչյուր տեսակի համար կազմակերպությունը պետք է բացահայտի՝

- ա) ակտիվների փոխանցման ամսաթվի դրությամբ ճանաչված օգուտը կամ կորուստը,
- բ) ճանաչված եկամուտն ու ծախսերը՝ հաշվետու ժամանակաշրջանում և կուտակային, ապաճանաչված ֆինանսական ակտիվներում կազմակերպության շարունակվող ներգրավվածությունից (իրական արժեքի փոփոխությունները ածանցյալ գործիքներում),
- գ) եթե հաշվետու ժամանակաշրջանում փոխանցման գործունեությունից (որը որակվում է որպես ապաճանաչմանը ենթակա) ստացվող մուտքերի ընդհանուր գումարը հավասարաչափ

չի բաշխվում հաշվետու ժամանակաշրջանի ամբողջ ընթացքում (օրինակ՝ եթե փոխանցման գործունեության ընդհանուր գումարի նշանակալի մասը տեղի է ունենում հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում), ապա.

- (i) երբ է փոխանցման գործունեության ամենամեծ մասը տեղի ունենում այդ հաշվետու ժամանակաշրջանի ընթացքում (օրինակ՝ հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջին հինգ օրերի ընթացքում),
- (ii) հաշվետու ժամանակաշրջանի այդ մասում փոխանցման գործունեությունից ճանաչված գումարը (օրինակ՝ համապատասխան օգուտները կամ կորուստները), և
- (iii) հաշվետու ժամանակաշրջանի այդ մասում փոխանցման գործունեությունից ստացված մուտքերի ընդհանուր գումարները:

Կազմակերպությունը պետք է տրամադրի այս տեղեկատվությունը այն յուրաքանչյուր ժամանակաշրջանի վերաբերյալ, որի համար ներկայացվում է համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին հաշվետվությունը:

Լրացուցիչ տեղեկատվություն

42Ը Կազմակերպությունը պետք է բացահայտի լրացուցիչ տեղեկատվություն, որն իր կարծիքով անհրաժեշտ է բավարարելու 42Բ պարագրաֆի բացահայտման նպատակները:

Ուժի մեջ մտնելը և անցումային դրույթները

- 43 Կազմակերպությունը սույն ստանդարտը պետք է կիրառի 2007 թվականի հունվարի 1-ին կամ դրանից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար: Ավելի վաղ կիրառումը խրախուսվում է: Եթե կազմակերպությունը սույն ստանդարտը կիրառում է ավելի վաղ ժամանակաշրջանի համար, ապա նա պետք է բացահայտի այդ փաստը:
- 44 Եթե կազմակերպությունը սույն ՖՀՄՍ-ն կիրառում է նախքան 2006 թվականի հունվարի 1-ը սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար, ապա նա կարող է չներկայացնել համադրելի տեղեկատվություն 31-42 պարագրաֆներով պահանջվող ֆինանսական գործիքներից առաջացող ռիսկերի բնույթի և չափի վերաբերյալ բացահայտումների գծով:
- 44Ա ՀՀՄՍ 1-ը (2007-ին վերանայված) փոփոխել է ՖՀՄՍ-ներում օգտագործվող տերմինները: Բացի այդ, այն փոփոխել է 20, 21, 23(գ) և (դ), 27(գ) պարագրաֆները և Հավելված Բ-ի պարագրաֆ Բ5-ը: Կազմակերպությունը այդ փոփոխությունները պետք է կիրառի 2009 թվականի հունվարի 1-ին կամ դրանից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար: Եթե կազմակերպությունը ՀՀՄՍ 1-ը (2007-ին վերանայված) կիրառում է ավելի վաղ ժամանակաշրջանի համար, ապա այդ փոփոխությունները պետք է կիրառվեն այդ ավելի վաղ ժամանակաշրջանի համար:
- 44Բ ՖՀՄՍ 3-ը (2008-ին վերանայված) հանել է 3(գ) պարագրաֆը: Կազմակերպությունը այդ փոփոխությունը պետք է կիրառի 2009 թվականի հուլիսի 1-ին կամ դրանից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար: Եթե կազմակերպությունը ՖՀՄՍ 3-ը (2008-ին վերանայված) կիրառում է ավելի վաղ ժամանակաշրջանի համար, այդ փոփոխությունը նույնպես պետք է կիրառվի այդ ավելի վաղ ժամանակաշրջանի համար: Այնուամենայնիվ, փոփոխությունը չի կիրառվում ձեռնարկատիրական գործունեության միավորումից առաջացող պայմանական հատուցման նկատմամբ, որի ձեռքբերման ամսաթիվը նախորդում է ՖՀՄՍ 3-ի (վերանայված 2008 թ-ին) կիրառմանը: Փոխարենը, կազմակերպությունը պետք է հաշվառի նման հատուցումը ՖՀՄՍ 3-ի 65Ա-65Ե (փոփոխված 2010 թվականին) պարագրաֆների համաձայն:
- 44Գ Կազմակերպությունը պարագրաֆ 3-ի փոփոխությունը պետք է կիրառի 2009 թվականի հունվարի 1-ին կամ դրանից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար: Եթե կազմակերպությունը 2008 թվականի փետրվարին հրապարակված «Վերադարձնելի ֆինանսական գործիքներ և լուծարման ժամանակ առաջացող պարտականություններ»-ը (Փոփոխություններ ՀՀՄՍ 32-ում և ՀՀՄՍ 1-ում) կիրառում է ավելի վաղ ժամանակաշրջանի համար, ապա պարագրաֆ 3-ի փոփոխությունը պետք է կիրառվի այդ ավելի վաղ ժամանակաշրջանի համար:

44Դ 3(ա) պարագրաֆը փոփոխվել է 2008 թվականի մայիսին հրապարակված «ՖՀՄՄ-ների բարելավումներ» փաստաթղթով: Կազմակերպությունը այդ փոփոխությունը պետք է կիրառի 2009 թվականի հունվարի 1-ին կամ դրանից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար: Ավելի վաղ կիրառումը թույլատրվում է: Եթե կազմակերպությունը փոփոխությունը կիրառում է ավելի վաղ ժամանակաշրջանի համար, նա պետք է բացահայտի այդ փաստը և այդ ավելի վաղ ժամանակաշրջանի համար կիրառի ՀՀՄՄ 28-ի 1-ին պարագրաֆի, ՀՀՄՄ 31-ի 1-ին պարագրաֆի և ՀՀՄՄ 32-ի 4-րդ պարագրաֆի՝ 2008 թվականի մայիսին հրապարակված փոփոխությունները: Թույլատրվում է այդ փոփոխությունները կիրառել առաջընթաց:

44Ե -44Զ [Հանված է]:

44Է 2009 թվականի մարտին հրապարակված «Ֆինանսական գործիքների վերաբերյալ բացահայտումների բարելավում» (Փոփոխություններ ՖՀՄՄ 7-ում) փաստաթուղթը փոփոխել է 27-րդ, 39-րդ ու Բ11 պարագրաֆները և ավելացրել է 27Ա, 27Բ, Բ10Ա ու Բ11Ա-Բ11Զ պարագրաֆները: Կազմակերպությունն այդ փոփոխությունները պետք է կիրառի 2009 թվականի հունվարի 1-ին կամ դրանից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար: Կազմակերպությունը պարտավոր չէ տրամադրել այդ փոփոխություններով պահանջվող բացահայտումներ՝ ստորև նշվածների վերաբերյալ

- ա) տարեկան կամ միջանկյալ ժամանակաշրջան, ներառյալ՝ ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվություն, ներկայացված մինչև 2009 թվականի դեկտեմբերի 31-ն ավարտվող տարեկան համադրելի ժամանակաշրջանի ընթացքում,
- բ) մինչև 2009 թվականի դեկտեմբերի 31-ը ամենավաղ համադրելի տեղեկատվության սկզբի դրությամբ ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունը,
Ավելի վաղ կիրառումը թույլատրվում է: Եթե կազմակերպությունը կիրառում է այդ փոփոխությունները ավելի վաղ ժամանակաշրջանի համար, ապա այն պետք է բացահայտի այդ փաստը¹:

44Ը [Հանված է]:

44Թ Երբ կազմակերպությունն առաջին անգամ կիրառում է ՖՀՄՄ 9-ը, սկզբնական կիրառման ամսաթվի դրությամբ ֆինանսական ակտիվների և ֆինանսական պարտավորությունների յուրաքանչյուր դասի համար պետք է բացահայտի՝

- ա) ՀՀՄՄ 39-ի համաձայն որոշված սկզբնական չափման կատեգորիա և հաշվեկշռային արժեքը,
- բ) ՖՀՄՄ 9-ի համաձայն որոշված նոր չափման կատեգորիան և հաշվեկշռային արժեքը,
- գ) ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում ֆինանսական ակտիվների և ֆինանսական պարտավորությունների գումարը, որոնք նախկինում նախորոշվել են որպես «իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող», սակայն այլևս չեն նախորոշվում որպես այդպիսին, տարբերակելով ՖՀՄՄ 9-ի համաձայն կազմակերպությունից վերադասակարգում պահանջվող-ների և նրանց միջև, որոնք կազմակերպությունն ընտրում է վերադասակարգել:

Կազմակերպությունը պետք է ներկայացնի քանակական բնույթի բացահայտումներն աղյուսակի տեսքով, եթե ներկայացման այլ տարբերակ ավելի նպատակահարմար չէ:

44Ժ Երբ կազմակերպությունն առաջին անգամ կիրառում է ՖՀՄՄ 9-ը, պետք է բացահայտի որակական տեղեկատվություն՝ հնարավորություն տալու օգտագործողներին հասկանալ՝

- ա) ինչպես է կիրառել ՖՀՄՄ 9-ի դասակարգման պահանջները այն ֆինանսական ակտիվների նկատմամբ, որոնց դասակարգումը փոխվել է ՖՀՄՄ 9-ի կիրառման արդյունքում,

¹ 44Է պարագրաֆը փոփոխվել է 2010 թվականի հունվարին հրապարակված «Առաջին անգամ որդեգրողների համար ՖՀՄՄ 7-ի բացահայտումներում համադրումներ կատարելու սահմանափակ ազատումներ» փաստաթղթի արդյունքում: Խորհուրդը փոփոխել է 44Է պարագրաֆը հստակեցնելու իր եզրահանգումները և նախատեսված անցում կատարելու «Ֆինանսական գործիքների վերաբերյալ բացահայտումների բարելավում» փաստաթղթին (Փոփոխություններ ՖՀՄՄ 7-ում):

- բ) ֆինանսական ակտիվները կամ ֆինանսական պարտավորությունները որպես «իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող» նախորոշելու կամ չնախորոշելու պատճառները:
- 44ԺԱ 2010 թվականին հրապարակված «ՖՀՄՄ-ներում բարելավումներ» փաստաթուղթը փոխել է 44Բ պարագրաֆը: Կազմակերպությունը պետք է կիրառի այդ փոփոխությունը 2010 թվականի հուլիսի 1-ին կամ դրանից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար: Ավելի վաղ կիրառումը թույլատրվում է:
- 44ԺԲ 2010 թվականի մայիսին հրապարակված «ՖՀՄՄ-ներում բարելավումներ» փաստաթուղթը ավելացրել է 32Ա պարագրաֆը և փոփոխել է 34-րդ ու 36-38-րդ պարագրաֆները: Կազմակերպությունն այդ փոփոխությունները պետք է կիրառի 2011 թվականի հունվարի 1-ին կամ դրանից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար: Ավելի վաղ կիրառումը թույլատրվում է: Եթե կազմակերպությունը փոփոխությունները կիրառում է ավելի վաղ ժամանակաշրջանի համար, պետք է բացահայտի այդ փաստը:
- 44ԺԳ 2010 թվականի հոկտեմբերին հրապարակված «Բացահայտումներ – ֆինանսական ակտիվների փոխանցումներ» փաստաթուղթը (Փոփոխություններ ՖՀՄՄ 7-ում) հանել է 13-րդ պարագրաֆը և ավելացրել է 42Ա-42Ը ու Բ29-Բ39 պարագրաֆները: Կազմակերպությունն այդ փոփոխությունները պետք է կիրառի 2011 թվականի հուլիսի 1-ին կամ դրանից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար: Ավելի վաղ կիրառումը թույլատրվում է: Եթե կազմակերպությունը փոփոխությունները կիրառում է ավելի վաղ ժամանակաշրջանի համար, պետք է բացահայտի այդ փաստը: Կազմակերպությունը պարտավորված չէ տրամադրել այդ փոփոխություններով պահանջվող բացահայտումները փոփոխությունների սկզբնական կիրառման ամսաթվից առաջ սկսվող ներկայացված ժամանակաշրջանների համար:
- 44ԺԴ 2010 թվականի հոկտեմբերին հրապարակված ՖՀՄՄ 9-ը փոփոխել է 2-5-րդ, 8-10-րդ, 11-րդ, 14-րդ, 20-րդ, 28-րդ, 30-րդ ու 42Գ-42Ե պարագրաֆները և Բ1, Բ5, Բ10(ա), Բ22 ու Բ27 պարագրաֆները, ավելացրել է 10Ա, 11Ա, 11Բ, 12Բ-12Դ, 20Ա, 44Թ ու 44Ժ պարագրաֆները, և հանել է 12-րդ, 12Ա, 29(բ), 44Ե, 44Զ, 44Ը ու Բ4 պարագրաֆները և Հավելված Դ-ն: Կազմակերպությունը պետք է կիրառի այդ փոփոխությունները, երբ կիրառում է 2010 թվականի հոկտեմբերին հրապարակված ՖՀՄՄ 9 -ը:
- 44ԺԵ 2011 թվականի մայիսին հրապարակված ՖՀՄՄ 10-ը և «Համատեղ պայմանավորվածություններ» ՖՀՄՄ 11-ը փոփոխել են 3-րդ պարագրաֆը: Կազմակերպությունը պետք է կիրառի այդ փոփոխությունը, երբ կիրառում է ՖՀՄՄ 10-ը և ՖՀՄՄ 11-ը:
- 44ԺԶ 2011 թվականի մայիսին հրապարակված ՖՀՄՄ 13-ը փոփոխել է 3-րդ, 28-րդ և 29-րդ պարագրաֆները ու Հավելված Ա-ն, և հանել 27-27Բ պարագրաֆները: Կազմակերպությունը պետք է կիրառի այդ փոփոխությունները, երբ կիրառում է ՖՀՄՄ 13-ը:
- 44ԺԷ 2011 թվականի հունիսին հրապարակված «Այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի հոդվածների ներկայացում» փաստաթուղթը (Փոփոխություններ ՀՀՄՄ 1-ում) փոփոխել է 27Բ պարագրաֆը: Կազմակերպությունը պետք է կիրառի այդ փոփոխությունը, երբ կիրառում է 2011 թվականի հունիսին փոփոխված ՀՀՄՄ 1-ը:
- 44ԺԸ 2010 թվականի դեկտեմբերին հրապարակված «Բացահայտումներ – ֆինանսական ակտիվների և ֆինանսական պարտավորությունների հաշվանցում» փաստաթուղթը (Փոփոխություններ ՖՀՄՄ 7-ում) ավելացրել է 9, 13Ա-13Զ և Բ40-Բ53 պարագրաֆները: Կազմակերպությունն այդ փոփոխությունները պետք է կիրառի 2013 թվականի հունվարի 1-ին կամ դրանից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների, ինչպես նաև այդ տարեկան այդ ժամանակաշրջաններում ներառվող միջանկյալ ժամանակաշրջանների համար: Կազմակերպությունը պետք է ներկայացնի այդ փոփոխություններով պահանջվող բացահայտումները հետընթաց:
- 44ԺԹ Երբ կազմակերպությունն առաջին անգամ կիրառում է ՖՀՄՄ 9-ի դասակարգման և չափման պահանջները, ապա պետք է ներկայացնի սույն ՖՀՄՄ-ի 44ԺԺ-44ԺԽ պարագրաֆներում սահմանված բացահայտումները, եթե ընտրում է կամ, եթե պահանջվում է տրամադրել նշված բացահայտումները ՖՀՄՄ 9-ի համաձայն (տես՝ ՖՀՄՄ 9-ի (2009) 8.2.12 պարագրաֆը և ՖՀՄՄ 9-ի (2010) 7.2.14 պարագրաֆը):

44ԺԺ Եթե պահանջվում է 44ԺԹ պարագրաֆով, ՖՀՄՍ 9-ի սկզբնական կիրառման ամսաթվի դրությամբ կազմակերպությունը պետք է բացահայտի ֆինանսական ակտիվների և ֆինանսական պարտավորությունների դասակարգման փոփոխությունները՝ առանձին ներկայացնելով՝

ա) հաշվեկշռային արժեքների փոփոխությունները՝ ելնելով ՀՀՄՍ 39-ի համաձայն դրանց չափման դասերից (այսինքն՝ որոնք չեն առաջանում ՖՀՄՍ 9-ին անցնելու ընթացքում չափման ցուցանիշի փոփոխությունից), և

բ) ՖՀՄՍ 9-ին անցնելու ընթացքում չափման ցուցանիշի փոփոխությունից առաջացող հաշվեկշռային արժեքների փոփոխությունները:

Սույն պարագրաֆի բացահայտումները չի պահանջվում կատարել տարեկան այն ժամանակաշրջանից հետո, որում ՖՀՄՍ 9-ը առաջին անգամ կիրառվում է:

44ԻԱ ՖՀՄՍ 9-ի առաջին անգամ կիրառման հաշվետու ժամանակաշրջանում է, ֆինանսական ակտիվների և ֆինանսական պարտավորությունների համար, որոնք ՖՀՄՍ 9-ին անցնելու արդյունքում վերադասակարգվել են որպես ամորտիզացված արժեքով չափվող կազմակերպությունը պետք է բացահայտի.

ա) ֆինանսական ակտիվների կամ ֆինանսական պարտավորությունների իրական արժեքը՝ հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ,

բ) իրական արժեքի չափումից օգուտը կամ կորուստը, որը կճանաչվեր հաշվետու ժամանակաշրջանի ընթացքում շահույթում կամ վնասում կամ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում, եթե ֆինանսական ակտիվները կամ ֆինանսական պարտավորությունները վերադասակարգված չլինեին,

գ) վերադասակարգման ամսաթվի դրությամբ որոշված արդյունավետ տոկոսադրույքը, և

դ) ճանաչված տոկոսային եկամուտը կամ ծախսը:

Եթե կազմակերպությունը ֆինանսական ակտիվի կամ ֆինանսական պարտավորության իրական արժեքը դիտում է որպես ամորտիզացված արժեք սկզբնական կիրառման ամսաթվի դրությամբ (տես՝ ՖՀՄՍ 9-ի (2009) 8.2.10 պարագրաֆը և ՖՀՄՍ 9-ի (2010) 7.2.10 պարագրաֆը), ապա սույն պարագրաֆի (գ) և (դ) կետերի բացահայտումները պետք է կատարվեն վերադասակարգմանը հաջորդող յուրաքանչյուր հաշվետու ժամանակաշրջանի համար՝ մինչև ապաճանաչումը: Այլապես, սույն պարագրաֆի բացահայտումները չի պահանջվում կատարել սկզբնական կիրառման ամսաթիվն ընդգրկող հաշվետու ժամանակաշրջանից հետո:

44ԻԲ Եթե կազմակերպությունը ներկայացնում է 44ԺԹ - 44ԻԱ պարագրաֆների բացահայտումները ՖՀՄՍ 9-ի սկզբնական կիրառման ամսաթվի դրությամբ, այդ բացահայտումները, ինչպես նաև սկզբնական կիրառման ամսաթիվն ընդգրկող հաշվետու ժամանակաշրջանի ընթացքում ՀՀՄՍ 8-ի պարագրաֆ 28-ի բացահայտումները պետք է հնարավորություն տան իրականացնել ստորև նշվածների համադրումը՝

ա) ՀՀՄՍ 39-ի և ՖՀՄՍ 9-ի համաձայն չափման դասերը, և

բ) ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվություններում ներկայացված տողային հոդվածները:

44ԻԳ Եթե կազմակերպությունը ներկայացնում է 44ԺԹ - 44ԻԱ պարագրաֆների բացահայտումները ՖՀՄՍ 9-ի սկզբնական կիրառման ամսաթվի դրությամբ, այդ բացահայտումները, ինչպես նաև սկզբնական կիրառման ամսաթվի դրությամբ սույն ՖՀՄՍ-ի պարագրաֆ 25-ի բացահայտումները պետք է հնարավորություն տան իրականացնել ստորև նշվածների համադրումը՝

ա) ՀՀՄՍ 39-ի և ՖՀՄՍ 9-ի համաձայն չափման դասերը, և

բ) ֆինանսական գործիքի դասը սկզբնական կիրառման ամսաթվի դրությամբ:

ՀՀՄՍ 30 -ի գործողության դադարեցումը

45 Սույն ՖՀՄՍ-ն փոխարինում է «Բացահայտումներ բանկերի և նմանատիպ ֆինանսական հաստատությունների ֆինանսական հաշվետվություններում» ՀՀՄՍ 30-ին:

Հավելված Ա

Սահմանումներ

Սույն հավելվածը այս ՖՀՄՍ-ի անբաժան մասն է:

պարտքային ռիսկ	Այն բանի ռիսկը, որ ֆինանսական գործիքի մի կողմը իր պարտականությունների չկատարմամբ մյուս կողմի համար կառաջացնի ֆինանսական կորուստ:
արժույթային ռիսկ	Այն բանի ռիսկը, որ ֆինանսական գործիքի իրական արժեքը կամ ապագա դրամական հոսքերը կտատանվեն արտարժույթի փոխարժեքների փոփոխությունների հետևանքով:
տոկոսադրույքային ռիսկ	Այն բանի ռիսկը, որ ֆինանսական գործիքի իրական արժեքը կամ ապագա դրամական հոսքերը կտատանվեն՝ շուկայական տոկոսադրույքների փոփոխությունների հետևանքով:
իրացվելիության ռիսկ	Այն բանի ռիսկը, որ կազմակերպությունը դժվարություններ կունենա իր պարտականությունները կատարելիս, որոնք մարվելու են դրամական միջոց կամ այլ ֆինանսական ակտիվ տրամադրելով:
վարկային պարտավորություններ	Վարկային պարտավորություններ ֆինանսական պարտավորություններ են, որոնք չեն հանդիսանում կարճաժամկետ առևտրական կրեդիտորական պարքեր՝ վճարման սովորական ժամկետներով:
շուկայական ռիսկ	Այն բանի ռիսկը, որ ֆինանսական գործիքի իրական արժեքը կամ ապագա դրամական հոսքերը կտատանվեն շուկայական գների փոփոխությունների հետևանքով: Շուկայական ռիսկը ներառում է երեք տեսակի ռիսկ՝ արժույթային ռիսկ , տոկոսադրույքային ռիսկ և այլ գնային ռիսկ :
այլ գնային ռիսկ	Այն բանի ռիսկը, որ ֆինանսական գործիքի իրական արժեքը կամ ապագա դրամական հոսքերը կտատանվեն շուկայական գների փոփոխությունների (բացի տոկոսադրույքային ռիսկից և արժույթային ռիսկից առաջացողներից) արդյունքում, անկախ այն բանից, թե այդ փոփոխությունները պայմանավորված են առանձին ֆինանսական գործիքին կամ դրա թողարկողին հատուկ գործոններով, թե շուկայում շրջանառվող բոլոր նմանատիպ ֆինանսական գործիքների վրա ազդող գործոններով:
Ժամկետանց	Ֆինանսական ակտիվը ժամկետանց է, երբ կոնտրագենտը պայմանագրով սահմանված ժամկետում չի կատարել վճարումը:

Հետևյալ տերմինները սահմանված են ՀՀՄՍ 32-ի 11-րդ կամ ՀՀՄՍ 39-ի 9-րդ պարագրաֆում կամ ՖՀՄՍ 9-ի Հավելված Ա-ում և սույն ՖՀՄՍ-ում օգտագործվում են ՀՀՄՍ 32-ում, ՀՀՄՍ 39-ում և ՖՀՄՍ 9-ում որոշակիացված իմաստներով.

- ֆինանսական ակտիվի կամ ֆինանսական պարտավորության ամորտիզացված արժեք.
- ապաճանաչում,
- ածանցյալ գործիք (կամ ածանցյալ),
- արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդ,
- բաժնային գործիք,
- իրական արժեք,

- ֆինանսական ակտիվ,
- ֆինանսական երաշխիքի պայմանագիր,
- ֆինանսական գործիք,
- ֆինանսական պարտավորություն,
- «իրական արժեքով՝ շահույթ կամ վնասի միջոցով» չափվող ֆինանսական ակտիվ կամ ֆինանսական պարտավորություն,
- կանխատեսված գործարք,
- հեջավորման գործիք,
- առևտրական նպատակներով պահվող,
- վերադասակարգման ամսաթիվ,
- կանոնավոր կերպով գնում կամ վաճառք:

Հավելված Բ

Կիրառման ուղեցույց

Սույն հավելվածը այս ՖՀՄՄ-ի անբաժան մասն է:

Ֆինանսական գործիքների դասեր և բացահայտումների խորության աստիճանը (պարագրաֆ 6)

- F1 Պարագրաֆ 6-ը պահանջում է, որ կազմակերպությունը ֆինանսական գործիքները խմբավորի ըստ այնպիսի դասերի, որոնք համապատասխանում են բացահայտվող տեղեկատվության բնույթին և որոնք հաշվի են առնում այդ ֆինանսական գործիքների բնութագրերը: Պարագրաֆ 6-ում նկարագրված դասերը որոշվում են կազմակերպության կողմից և, հետևաբար, տարբերվում են ֆինանսական գործիքների կատեգորիաներից, որոնք նշված են ՖՀՄՄ 9-ում (որոնք սահմանում են, թե ինչպես են չափվում ֆինանսական գործիքները, և որտեղ են ճանաչվում իրական արժեքի փոփոխությունները):
- F2 Ֆինանսական գործիքների դասերը որոշելիս՝ կազմակերպությունը պետք է առնվազն՝
- ա) ամուրտիզացվող արժեքով չափվող գործիքները գատի իրական արժեքով չափվողներից,
  - բ) որպես առանձին դաս կամ դասեր դիտարկի այն ֆինանսական գործիքները, որոնք դուրս են սույն ՖՀՄՄ-ի գործողության ոլորտից:
- F3 Կազմակերպությունը, ելնելով իր սեփական հանգամանքներից, որոշում է, թե ինչ աստիճանի մանրամասներ այն պետք է ներկայացնի սույն ՖՀՄՄ-ի պահանջները բավարարելու համար, որքան ուշադրություն պետք է դարձնի այդ պահանջների տարբեր ասպեկտների վրա, և ինչպես է այն ընդհանրացնելու տեղեկատվությունը՝ ամբողջական պատկերը ցույց տալու համար, ընդ որում, առանց միավորելու տարբեր բնութագրեր ունեցող տեղեկատվությունը: Անհրաժեշտ է հավասարակշռություն գտնել երկու ծայրահեղությունների միջև՝ մի կողմից՝ ֆինանսական հաշվետվությունները ավելորդ մանրամասներով ծանրաբեռնելու, որոնք կարող են օգտակար չլինել ֆինանսական հաշվետվություններն օգտագործողներին, և մյուս կողմից՝ չափազանց ընդհանրացման հետևանքով կարևոր տեղեկատվությունը չներկայացնելու կամ անհստակ ներկայացնելու: Օրինակ, կազմակերպությունը չպետք է ստվերի կարևոր տեղեկատվությունը՝ ներառելով այն մեծ քանակությամբ ոչ կարևոր մանրամասների մեջ: Նմանապես, կազմակերպությունը չպետք է բացահայտի այնչափ ընդհանրացված տեղեկատվություն, որը թույլ չի տալիս զանազանել առանձին գործարքների կամ դրանց հետ կապված ռիսկերի միջև էական տարբերությունները:

Ֆինանսական գործիքների նշանակությունը ֆինանսական վիճակի և գործունեության արդյունքների համար

F4 [Հանված է]:

Այլ բացահայտումներ. հաշվապահական հաշվառման քաղաքականություն (պարագրաֆ 21)

- F5 Պարագրաֆ 21-ը պահանջում է բացահայտել ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստման համար օգտագործված չափման հիմունքը (կամ հիմունքները) և հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության այլ տարրերը, որոնք տեղին են ֆինանսական հաշվետվությունները հասկանալու համար: Ֆինանսական գործիքների համար այդպիսի բացահայտումները կարող են ներառել.
- ա) որպես «իրական արժեքով՝ շահույթ կամ վնասի միջոցով չափվող» նախորոշված ֆինանսական ակտիվների և ֆինանսական պարտավորությունների համար.

- (i) ֆինանսական ակտիվների կամ ֆինանսական պարտավորությունների բնույթը, որոնք նախորոշվել են որպես «իրական արժեքով՝ շահույթ կամ վնասի միջոցով չափվող»,
  - (ii) այդ ֆինանսական ակտիվները կամ ֆինանսական պարտավորությունները որպես այդպիսին սկզբնական ճանաչման ժամանակ նախորոշելու չափանիշներ,
  - (iii) այն, թե ինչպես է կազմակերպությունը բավարարել ՖՀՄՍ 9-ի 4.2.2 պարագրաֆի պայմանները այդպիսի նախաորոշման վերաբերյալ,
- աա) որպես «իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող» նախորոշված ֆինանսական ակտիվների համար
- (i) ֆինանսական ակտիվների բնույթը, որոնք կազմակերպությունը նախորոշել է որպես «իրական արժեքով՝ շահույթ կամ վնասի միջոցով չափվող», և
  - (ii) ինչպես է կազմակերպությունը բավարարել ՖՀՄՍ 9-ի 4.1.5 պարագրաֆի չափանիշները նման նախորոշման համար,
- բ) [հանված է]
- գ) այն, թե արդյոք ֆինանսական ակտիվների ստանդարտ ընթացակարգով գնումները կամ վաճառքները հաշվառվում են առևտրի օրվա դրությամբ, թե վերջնահաշվարկի օրվա դրությամբ (տես ՖՀՄՍ 9-ի պարագրաֆ 3.1.2-ը):
- դ) եթե պարտքային կորուստների արդյունքում արժեզրկված ֆինանսական ակտիվների հաշվեկշռային արժեքի նվազեցման համար օգտագործվում է պահուստի հաշիվ, ապա
- (i) այն չափանիշները, որոնցով որոշվում է, թե երբ է արժեզրկված ֆինանսական ակտիվների հաշվեկշռային արժեքը նվազեցվում ուղղակիորեն (կամ, դուրս գրված գումարների հետադարձման դեպքում, ավելացվում ուղղակիորեն), և երբ է օգտագործվում պահուստի հաշիվ, և
  - (ii) այն չափանիշները, ըստ որոնց պահուստի հաշվին դեբետագրված գումարների հաշվին (դիմաց) դուրս է գրվում արժեզրկված ֆինանսական ակտիվների հաշվեկշռային արժեքը (տես պարագրաֆ 16):
- ե) այն, թե ինչպես են որոշվում ֆինանսական գործիքի յուրաքանչյուր կատեգորիայի գծով գուտ օգուտները կամ գուտ կորուստները (տես պարագրաֆ 20(ա)), օրինակ, արդյոք «իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող» հողվածի գծով գուտ օգուտները կամ գուտ կորուստները ներառում են տոկոսային կամ շահաբաժնային եկամուտ.
- զ) այն չափանիշները, որոնք օգտագործում է կազմակերպությունը՝ որոշելու համար արժեզրկումից կորստի առաջացման օբյեկտիվ վկայության առկայությունը (տես պարագրաֆ 20(ե)).
- է) երբ վերանայվել են այն ֆինանսական ակտիվների պայմանները, որոնք հակառակ դեպքում ժամկետանց կամ արժեզրկված կլինեին, ապա այն հաշվապահական քաղաքականությանը, որը վերաբերում է վերանայված պայմանների առարկա հանդիսացող ֆինանսական ակտիվներին (տես պարագրաֆ 36(դ)):

ՀՀՄՍ 1-ի պարագրաֆ 122-ը (2007թ-ին վերանայված) պահանջում է, որ կազմակերպությունը հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության նշանակալի դրույթների ամփոփման մեջ կամ այլ ծանոթագրություններում բացահայտի նաև այն դատողությունները, բացի նրանցից, որ ենթադրում են գնահատումներ, որոնք կատարել է ղեկավարությունը կազմակերպության հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունը կիրառելիս, և որոնք ունեն ամենամեծ ազդեցությունը ֆինանսական հաշվետվություններում ճանաչված գումարների վրա:

Ֆինանսական գործիքներից առաջացող ռիսկերի բնույթը և չափը

F6 Պարագրաֆներ 31-42-ով պահանջվող բացահայտումները կամ պետք է ներկայացվեն ֆինանսական հաշվետվություններում, կամ ֆինանսական հաշվետվություններում հղում կատարելով, ներառվեն այլ

հաշվետվությունների մեջ, ինչպիսիք են, օրինակ, ղեկավարության մեկնաբանությունները կամ ռիսկի մասին հաշվետվությունը, որոնք մատչելի են օգտագործողներին նույն պայմաններով և նույն ժամանակ, ինչ որ ֆինանսական հաշվետվությունները: Առանց այդպիսի փոխհղումների միջոցով ներառված տեղեկատվության, ֆինանսական հաշվետվությունները թերի են:

Քանակական բացահայտումներ (պարագրաֆ 34)

- F7 34(ա) պարագրաֆը պահանջում է ամփոփ քանակական տվյալների բացահայտում կազմակերպության ռիսկին ենթարկվածության մասին՝ հիմնված ներքին տեղեկատվության վրա, որը տրամադրվում է առանցքային կառավարչական անձնակազմին: Երբ կազմակերպությունը ռիսկին ենթարկվածությունը կառավարելու համար օգտագործում է մի քանի մեթոդ, կազմակերպությունը պետք է տեղեկատվությունը բացահայտի՝ օգտագործելով այն մեթոդը կամ մեթոդները, որոնք ապահովում են ամենատեղին և ամենաարժանահավատ տեղեկատվություն: Տեղին լինելը և արժանահավատությունը քննարկվում են «Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականություն, փոփոխություններ հաշվապահական գնահատումներում և սխալներ» ՀՀՄՍ 8-ում:
- F8 34(գ) պարագրաֆը պահանջում է բացահայտումներ ռիսկի համակենտրոնացման մասին: Ռիսկի համակենտրոնացումը առաջանում է ֆինանսական գործիքներից, որոնք ունեն համանման բնութագրեր և տնտեսական և այլ պայմանները համանման կերպով են ազդում նրանց վրա: Ռիսկի համակենտրոնացման փաստի որոշումը պահանջում է դատողություն՝ հաշվի առնելով կազմակերպության հանգամանքները: Ռիսկի համակենտրոնացման բացահայտումը պետք է ներառի.
- ա) այն բանի նկարագրությունը, թե ինչպես է ղեկավարությունը որոշում համակենտրոնացումը,
  - բ) այն ընդհանուր բնութագրերի նկարագրությունը, որոնք որոշում են յուրաքանչյուր համակենտրոնացումը (օրինակ, կոնտրագենտը, աշխարհագրական տարածքը, փոխարժեքը կամ շուկան), և
  - գ) ռիսկին ենթարկվածության գումարը՝ կապված տվյալ բնութագիրը կիսող բոլոր ֆինանսական գործիքների հետ:

Պարտքային ռիսկին առավելագույն ենթարկվածությունը (պարագրաֆ 36(ա))

- F9 Պարագրաֆ 36(ա)-ն պահանջում է բացահայտել այն գումարը, որը լավագույնս ներկայացնում է պարտքային ռիսկին առավելագույն ենթարկվածությունը: Ֆինանսական ակտիվի համար դա, սովորաբար, համախառն հաշվեկշռային արժեքն է, հանած.
- ա) ՀՀՄՍ 32-ին համապատասխան հաշվանցված ցանկացած գումար , և,
  - բ) ՀՀՄՍ 39-ին համապատասխան ճանաչված ցանկացած արժեզրկումից կորուստ:
- F10 Գործունեության այն ձևերը, որոնցից առաջանում է պարտքային ռիսկը, և դրա հետ կապված պարտքային ռիսկին առավելագույն ենթարկվածությունը, ներառում են մասնավորապես հետևյալները.
- ա) հաճախորդներին փոխառությունների տրամադրումը և այլ կազմակերպություններում ավանդների ներդրումը: Այս դեպքերում պարտքային ռիսկին առավելագույն ենթարկվածությունը համապատասխան ֆինանսական ակտիվի հաշվեկշռային արժեքն է.
  - բ) ածանցյալ գործիքների կնքումը, օրինակ, արտարժույթի փոխանակման պայմանագրեր, տոկոսադրույքային սվոպեր և վարկային ածանցյալ գործիքներ: Եթե արդյունքում առաջացած ակտիվը չափվում է իրական արժեքով, ապա պարտքային ռիսկին առավելագույն ենթարկվածությունը հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում հավասար կլինի հաշվեկշռային արժեքին.
  - գ) Ֆինանսական երաշխիքների տրամադրում: Այս դեպքում պարտքային ռիսկին առավելագույն ենթարկվածությունը առավելագույն գումարն է, որ կազմակերպությունը ստիպված կլինի վճարել, եթե պահանջվի կատարել երաշխիքը, որը կարող է շատ ավելի մեծ լինել, քան որպես պարտավորություն ճանաչած գումարը:

- դ) վարկ տալու հանձնառության ստանձնում, որը անհետկանչելի է պայմանագրի ժամկետի ընթացքում, կամ հետկանչելի է միայն էական անբարենպաստ փոփոխության դեպքում: Եթե թողարկողը չի կարող մարել վարկ տալու հանձնառությունը գուտ հիմունքով դրամական միջոցով կամ մեկ այլ ֆինանսական գործիքով, ապա պարտքային ռիսկին առավելագույն ենթարկվածությունը հանձնառության ամբողջ գումարն է: Պատճառը այն է, որ անորոշ է, թե արդյոք որևէ չստացված մասի գումարը կարող է պահանջվել ապագայում: Այս գումարը կարող է շատ ավելի մեծ լինել, քան որպես պարտավորություն ճանաչված գումարը:

Իրացվելիության ռիսկի քանակական բացահայտումներ (պարագրաֆներ 34(ա) և 39(ա) և (բ))

Բ10Ա 34(ա) պարագրաֆին համապատասխան կազմակերպությունը բացահայտում է ամփոփ քանակական տվյալներ իրացվելիության ռիսկին իր ենթարկվածության վերաբերյալ՝ առանցքային կառավարչական անձնակազմին տրամադրվող ներքին տեղեկատվության հիման վրա: Կազմակերպությունը պետք է բացահայտի, թե ինչպես են այդ տվյալները որոշվել: Եթե այդ տվյալներում ներառված դրամական միջոցի (կամ այլ ֆինանսական ակտիվի) արտահոսքերը կարող են՝

ա) կամ տեղի ունենալ տվյալներում նշվածից նշանակալիորեն ավելի վաղ,

բ) կամ լինել տվյալներում նշվածներից նշանակալիորեն տարբեր գումարներով (օրինակ՝ այն ածանցյալ գործիքի գծով, որը տվյալներում ներառված է գուտ մարման հիմունքով, սակայն որի գծով կոնտրագենտն իրավունք ունի պահանջելու համախառն հիմունքով մարում),

ապա կազմակերպությունը պետք է նշի այդ փաստը և տրամադրի քանակական տեղեկատվություն, որն իր ֆինանսական հաշվետվություններն օգտագործողներին հնարավորություն կտա գնահատել ռիսկի չափը, բացառությամբ, երբ այդ տեղեկատվությունը ներառված է 39(ա) կամ (բ) պարագրաֆով պահանջվող պայմանագրային մարման ժամկետների վերլուծությունում:

Բ11 39(ա) և (բ) պարագրաֆով պահանջվող մարման ժամկետների վերլուծությունը պատրաստելիս, կազմակերպությունն օգտագործում է իր դատողությունը՝ որոշելու համար համապատասխան ժամանակային միջակայքերի թիվը: Օրինակ, կազմակերպությունը կարող է որոշել, որ տեղին են հետևյալ ժամանակային միջակայքերը.

ա) ոչ ավել, քան մեկ ամիս

բ) ավելին, քան մեկ ամիսը, բայց ոչ ավել, քան երեք ամիս

գ) ավելին, քան երեք ամիս, բայց ոչ ավել, քան մեկ տարի

դ) ավելին, քան մեկ տարի, բայց ոչ ավել, քան հինգ տարի:

Բ11Ա 39(ա) և (բ) պարագրաֆի պահանջը կատարելիս՝ կազմակերպությունը չպետք է առանձնացնի պարունակվող ածանցյալը հիբրիդային (բաղադրյալ) ֆինանսական գործիքից: Այդպիսի գործիքի համար կազմակերպությունը պետք է կիրառի 39(ա) պարագրաֆը:

Բ11Բ 39(բ) պարագրաֆը պահանջում է, որ կազմակերպությունը ածանցյալ ֆինանսական պարտավորությունների գծով բացահայտի մարման ժամկետների քանակական վերլուծություն, որը ցույց է տալիս պայմանագրային մնացյալ մարման ժամկետները, եթե պայմանագրային մարման ժամկետներն էական են դրամական հոսքերի ժամկետներն հասկանալու համար: Օրինակ՝ այդպես կարող է լինել՝

ա) հինգ տարի մարման ժամկետով տոկոսադրույքային սվոպի դեպքում՝ փոփոխական դրույքով ֆինանսական ակտիվի կամ պարտավորության դրամական հոսքերի հեջում,

բ) վարկ տալու բոլոր հանձնառությունների դեպքում:

Բ11Գ 39(ա) և (բ) պարագրաֆը պահանջում է, որ կազմակերպությունը բացահայտի ֆինանսական պարտավորությունների մարման ժամկետների վերլուծություն, որը ցույց է տալիս որոշ ֆինանսական պարտավորությունների պայմանագրային մնացյալ մարման ժամկետները: Այդ բացահայտումը կատարելիս՝

- ա) երբ կոնտրագենտը կարող է ընտրել, թե երբ է գումարը վճարվելու, պարտավորությունը վերագրվում է այն ամենավաղ ժամանակաշրջանին, որի ընթացքում կազմակերպությունից կարող է պահանջվել վճարել: Օրինակ՝ ֆինանսական պարտավորությունները, որոնք կազմակերպությունից կարող է պահանջվել մարել ըստ պահանջի (օրինակ՝ ցպահանջ ավանդները), ներառվում են ամենավաղ ժամանակային միջակայքի մեջ:
- բ) երբ կազմակերպությունը պարտավորվել է գումարները հասանելի դարձնել տարածակետ վճարումներով, յուրաքանչյուր վճարում ներառվում է այն ամենավաղ ժամանակային միջակայքում, որում կազմակերպությունից կարող է պահանջվել վճարումը: Օրինակ՝ չօգտագործված վարկային գիծը (վարկ տալու հանձնառությունը) ներառվում է այն ժամանակային միջակայքում, որը պարունակում է այն ամենավաղ ամսաթիվը, երբ այն կարող է օգտագործվել:
- գ) թողարկված ֆինանսական երաշխիքի պայմանագրերի գծով երաշխիքի առավելագույն գումարը տեղաբաշխվում է այն ամենավաղ ժամանակաշրջանում, որում կարող է պահանջվել երաշխիքի կատարումը:

Բ11Դ 39(ա) և (բ) պարագրաֆով պահանջվող մարման ժամկետների վերլուծությունում բացահայտվող պայմանագրային գումարները իրենցից ներկայացնում են պայմանագրային չգեղջված դրամական հոսքերը, օրինակ՝

- ա) ֆինանսական վարձակալության գծով համախառն պարտականությունները (նախքան ֆինանսական ծախսերը հանելը),
- բ) ֆորվարդային համաձայնագրով նախատեսված՝ դրամական միջոցով ֆինանսական ակտիվներ գնելու գները,
- գ) զուտ գումարները «փոփոխական վճարելու- ֆիքսված ստանալու» տոկոսադրույքային այն սվոպերի գծով, որոնց գծով փոխանակվում են զուտ դրամական հոսքերը,
- դ) փոխանակվելիք պայմանագրային գումարները այն ածանցյալ ֆինանսական գործիքում (օրինակ՝ արժույթային սվոպում), որի գծով փոխանակվում են համախառն դրամական հոսքերը և
- ե) վարկ տալու հանձնառությունների համախառն գումարը:

Այդպիսի չգեղջված դրամական հոսքերը տարբերվում են ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում ներառված գումարից, քանի որ վերջինս հիմնված է գեղջված դրամական հոսքերի վրա: Երբ վճարվելիք գումարը ֆիքսված չէ, բացահայտվող գումարը որոշվում է հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ գոյություն ունեցող պայմաններից ելնելով: Օրինակ՝ երբ վճարվելիք գումարը տատանվում է որևէ ինդեքսի փոփոխություններից կախված, ապա բացահայտվող գումարը կարող է հիմնվել այդ ինդեքսի՝ ժամանակաշրջանի վերջի աժեքի վրա:

Բ11Ե 39(գ) պարագրաֆը պահանջում է, որ կազմակերպությունը բացահայտի, թե ինչպես է կառավարում 39(ա) և (բ) պարագրաֆով պահանջվող քանակական բացահայտումներում ներկայացված հոդվածներում ներհատուկ իրացվելիության ռիսկը: Կազմակերպությունը պետք է բացահայտի իրացվելիության ռիսկը կառավարելու նպատակով պահվող ֆինանսական ակտիվների մարման ժամկետների վերլուծություն (օրինակ՝ ֆինանսական ակտիվներ, որոնք հեշտությամբ կարող են վաճառվել կամ ակնկալվում է, որ կստեղծեն դրամական ներհոսքեր՝ բավարարելու համար ֆինանսական պարտավորությունների դրամական արտահոսքերը), եթե այդ տեղեկատվությունն անհրաժեշտ է, որպեսզի ֆինանսական հաշվետվությունների օգտագործողները հնարավորություն ունենան գնահատելու իրացվելիության ռիսկի բնույթն ու չափը:

Բ11Զ Այլ գործոնները, որոնք կազմակերպությունը կարող է հաշվի առնել 39(գ) պարագրաֆով պահանջվող բացահայտումը կատարելիս, ներառում են, մասնավորապես, թե արդյոք կազմակերպությունը՝

- ա) ունի կոմերցիոն փոխառության միջոցներ (օրինակ՝ կոմերցիոն արժեթղթեր) կամ այլ վարկային գծեր (օրինակ՝ պահեստային վարկային միջոցներ), որոնցից կարող է օգտվել իրացվելիության կարիքները բավարարելու համար,
- բ) պահում է ավանդներ կենտրոնական բանկերում՝ իրացվելիության կարիքները բավարարելու համար,

- զ) ունի ֆինանսավորման շատ բազմազան աղբյուրներ,
- դ) ունի իրացվելիության ռիսկի նշանակալի կենտրոնացումներ կամ իր ակտիվներում, կամ իր ֆինանսավորման աղբյուրներում,
- ե) ունի ներքին վերահսկողության գործընթացներ և արտակարգ դեպքերում գործելու պլաններ՝ իրացվելիության ռիսկը կառավարելու համար,
- զ) ունի գործիքներ, որոնք նախատեսում են արագացված վճարման պայմաններ (օրինակ՝ կազմակերպության վարկանիշի նվազման դեպքում),
- է) ունի գործիքներ, որոնք կարող են պահանջել գրավադրում (օրինակ՝ ածանցյալների գծով լրացուցիչ ապահովության պահանջ),
- ը) ունի գործիքներ, որոնք կազմակերպությանը իրավունք են տալիս իր ֆինանսական պարտավորությունները մարել՝ կամ դրամական միջոց (կամ այլ ֆինանսական ակտիվ) տրամադրելով, կամ իր բաժնետոմսերը տրամադրելով, կամ
- թ) ունի գործիքներ, որոնք հանդիսանում են հաշվանցման գլխավոր համաձայնագրերի առարկա:

Բ12-Բ16 [Հանված է:]

Շուկայական ռիսկ. զգայնության վերլուծություն (պարագրաֆներ 40 և 41)

Բ17 Պարագրաֆ 40(ա)-ն պահանջում է, որ զգայնության վերլուծություն կատարվի շուկայական ռիսկի յուրաքանչյուր տեսակի համար, որին ենթարկված է կազմակերպությունը: Բ3 պարագրաֆին համապատասխան՝ կազմակերպությունը որոշում է, թե, ամբողջական պատկեր ցույց տալու նպատակով, ինչպես այն պետք է ընդհանրացնի տեղեկատվությունը՝ առանց միավորելու նշանակալիորեն տարբեր տնտեսական միջավայրերից առաջացող ռիսկերին ենթարկվածության վերաբերյալ տարբեր բնութագրերով տեղեկատվությունը: Օրինակ,

- ա) կազմակերպությունը, որը ֆինանսական գործիքների առքուվաճառքով է զբաղվում, կարող է բացահայտել այս տեղեկատվությունը առանձին՝ առևտրական նպատակով պահվող ֆինանսական գործիքների համար, և առանձին՝, առևտրական նպատակներով չպահվողների համար.
- բ) կազմակերպությունը գերադաճային տարածաշրջաններում շուկայական ռիսկերին իր ենթարկվածությունը չպետք է միավորի շատ ցածր սղաճով տարածաշրջաններում նույն շուկայական ռիսկերին իր ենթարկվածության հետ:

Եթե կազմակերպությունը ենթարկված է միայն մեկ տեսակի շուկայական ռիսկի միայն մեկ տնտեսական միջավայրում, այն չպետք է ներկայացնի մասնատված (ապախոշորացված) տեղեկատվություն:

Բ18 Պարագրաֆ 40(ա)-ն պահանջում է, որ զգայնության վերլուծություն ցույց տա, թե ինչպիսին կլինի շահույթի կամ վնասի և կապիտալի վրա՝ համապատասխան ռիսկային փոփոխականի (օրինակ, գերակշռող շուկայական տոկոսադրույքների, արտարժույթի փոխարժեքների, բաժնետոմսերի գների կամ ապրանքների գների) ողջամտորեն հնարավոր փոփոխությունների ազդեցությունը: Այս նպատակով.

- ա) կազմակերպություններից չի պահանջվում որոշել, թե ինչպիսին կլինեն ժամանակաշրջանի շահույթ կամ վնասը, եթե համապատասխան ռիսկային փոփոխականները տարբեր լինեին: Փոխարենը՝ կազմակերպությունները բացահայտում են հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ շահույթ կամ վնասի և կապիտալի վրա ազդեցությունը՝ ենթադրելով, որ համապատասխան ռիսկային փոփոխականի խելամտորեն հնարավոր փոփոխությունը տեղի է ունեցել հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ, և կիրառվել է այդ ամսաթվին գոյություն ունեցող ռիսկի ենթարկվածության նկատմամբ: Օրինակ, եթե կազմակերպությունը տարներջի դրությամբ ունի լողացող տոկոսադրույքով պարտավորություն, կազմակերպությունը կբացահայտի ազդեցությունը շահույթ կամ վնասի (այսինքն՝ տոկոսային ծախսի) վրա ընթացիկ տարվա համար, եթե տոկոսադրույքները փոփոխված լինեին խելամտորեն հնարավոր գումարներով.

բ) կազմակերպություններից չի պահանջվում բացահայտել համապատասխան ռիսկային փոփոխականի՝ խելամտորեն հնարավոր փոփոխությունների միջակայքի ներսում յուրաքանչյուր փոփոխության ազդեցությունը շահույթ կամ վնասի և սեփական կապիտալի վրա: Բավարար է միայն խելամտորեն հնարավոր միջակայքի սահմանային փոփոխությունների ադեցությունների բացահայտումը:

F19 Համապատասխան ռիսկային փոփոխականի խելամտորեն հնարավոր փոփոխությունը որոշելիս՝ կազմակերպությունը պետք է դիտարկի.

ա) տնտեսական միջավայրերը, որոնցում այն գործում է: Խելամտորեն հնարավոր փոփոխությունը չպետք է ներառի շատ քիչ հավանական կամ «վատագույն դեպքի» սցենարը կամ «ստրեսային թեստեր»: Ավելին, եթե հիմքում ընկած փոփոխականի փոփոխության տեմպը կայուն է, կարիք չկա, որ կազմակերպությունը փոփոխի ռիսկային փոփոխականի՝ իր կողմից ընտրված խելամտորեն հնարավոր փոփոխությունը: Օրինակ, ենթադրենք՝ տոկոսադրույքները 5 տոկոս են, և կազմակերպությունը որոշել է, որ տոկոսադրույքի խելամտորեն հնարավոր տատանումը 50 բազիսային կետ է: Այն պետք է բացահայտի ազդեցությունը շահույթ կամ վնասի և սեփական կապիտալի վրա, եթե տոկոսադրույքները փոփոխվելին դառնալով 4.5 տոկոս կամ 5.5 տոկոս: Հաջորդ ժամանակաշրջանում տոկոսադրույքները բարձրացել են մինչև 5.5 տոկոս: Կազմակերպությունը շարունակում է ենթադրել, որ տոկոսադրույքները կարող են տատանվել ± 50 բազիսային կետով (այսինքն, որ տոկոսադրույքների փոփոխության տեմպը կայուն է): Կազմակերպությունը կբացահայտի ազդեցությունը շահույթ կամ վնասի և սեփական կապիտալի վրա, եթե տոկոսադրույքները փոփոխվելին՝ դառնալով 5 տոկոս կամ 6 տոկոս: Կազմակերպությունը պարտավոր չէ վերանայել իր գնահատականը այն մասին, որ տոկոսադրույքները խելամտորեն կարող են տատանվել ± 50 բազիսային կետով, բացառությամբ, երբ ի հայտ է գալիս վկայություն այն մասին, որ տոկոսադրույքները դարձել են զգալիորեն ավելի անկայուն:

բ) Ժամանակային միջակայքը, որի համար այն կատարում է գնահատումը: Զգայնության վերլուծությունը պետք է ցույց տա փոփոխությունների ազդեցությունը, որոնք դիտարկվում են որպես խելամտորեն հնարավոր տվյալ ժամանակաշրջանի ընթացքում, մինչև որ կազմակերպությունը հաջորդ անգամ ներկայացնի այս բացահայտումները, ինչը սովորաբար, իր հաջորդ տարեկան հաշվետու ժամանակաշրջանն է:

F20 Պարագրաֆ 41-ը կազմակերպությանը թույլ է տալիս օգտագործել զգայնության վերլուծությունը, որն արտացոլում է ռիսկային փոփոխականների փոխկապակցվածությունը, ինչպիսին է, օրինակ, ռիսկին ենթակա արժեքի մեթոդաբանությունը, եթե կազմակերպությունն օգտագործում է այդ վերլուծությունը ֆինանսական ռիսկերին իր ենթարկվածությունը կառավարելու նպատակով: Դա կիրառելի է նույնիսկ այն դեպքում, երբ այդպիսի մեթոդաբանությունը չափում է միայն հնարաոր կորուստները, բայց չի չափում հնարավոր շահումները: Այդպիսի կազմակերպությունը կարող է համապատասխանել 41(ա) պարագրաֆի պահանջին՝ բացահայտելով ռիսկին ենթակա արժեքի օգտագործվող մոդելի տեսակը (օրինակ, արդյոք, մոդելը հիմնվում է Մոնթե Կարլոյի սիմուլյացիաների վրա), մոդելի աշխատանքի սկզբունքների բացատրությունը և հիմնական ենթադրությունները (օրինակ, պահման ժամանակահատվածը և վստահության մակարդակը): Կազմակերպությունները կարող են նաև բացահայտել դիտարկումների իրականացման ժամանակահատվածը և այդ ժամանակահատվածի ընթացքում դիտարկումներին տրված կշիռներին, բացատրություն, թե հաշվարկներում ինչպես են հաշվի առնվել ընտրանքները, ինչպես նաև, թե փոփոխականությունների և կորելյացիաների ինչ գործակիցներ (կամ, որպես այլընտրանք, Մոնթե Կարլոյի հավանականությունների բաշխման սիմուլյացիաներ) են օգտագործվել:

F21 Կազմակերպությանը պետք է տրամադրի զգայնության վերլուծություն իր ամբողջ բիզնեսի համար, սակայն կարող է կատարել տարբեր տիպի զգայնության վերլուծության ֆինանսական գործիքների տարբեր դասերի համար:

Տոկոսադրույքային ռիսկ

F22 *Տոկոսադրույքային ռիսկը* առաջանում է ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում ճանաչված տոկոսակիր ֆինանսական գործիքների (օրինակ, թողարկված կամ ձեռքբերված պարտքային

գործիքների) գծով և ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում չճանաչված որոշ ֆինանսական գործիքների (օրինակ, որոշ վարկ տալու հանձնառությունների) գծով:

Արժութային ռիսկ

- F23 *Արժութային ռիսկը* (կամ արտարժութային ռիսկը) առաջանում է ֆինանսական գործիքներից, որոնք արտահայտված են արտարժույթով, այսինքն արժույթով, որը տարբեր է ֆունկցիոնալ արժույթից, որով դրանք չափվում են: Սույն ՖՀՄՄ-ի նպատակներով, արժույթային ռիսկ չի առաջանում ոչ դրամական հոդվածներ հանդիսացող ֆինանսական գործիքներից, ինչպես նաև ֆունկցիոնալ արժույթով արտահայտված ֆինանսական գործիքներից:
- F24 Զգայնության վերլուծություն է բացահայտվում յուրաքանչյուր արժույթի համար, որի գծով կազմակերպությունը էականորեն ենթարկված է ռիսկի:

Այլ գնային ռիսկ

- F25 *Այլ գնային ռիսկը* ֆինանսական գործիքների գծով առաջանում է, օրինակ, ապրանքների գների կամ բաժնետոմսերի գների փոփոխությունների պատճառով: Պարագրաֆ 40-ի պահանջները բավարարելու համար կազմակերպությունը կարող է բացահայտել որոշակի բորսայական ինդեքսի, ապրանքի գնի կամ այլ ռիսկային փոփոխականի նվազման ազդեցությունը: Օրինակ, եթե կազմակերպությունը տրամադրում է մնացորդային արժեքի երաշխիքներ, որոնք ֆինանսական գործիքներ են, ապա կազմակերպությունը պետք է բացահայտի այն ակտիվների արժեքի աճը կամ նվազումը, որոնց նկատմամբ կիրառվում է երաշխիքը:
- F26 Բաժնետոմսերի գնի գծով ռիսկ առաջացնող ֆինանսական գործիքների երկու օրինակներ են՝ (ա) այլ կազմակերպության բաժնետոմսերում ներդրումներ անելը և (բ) ներդրումը տրաստում, որն, իր հերթին ներդրում ունի բաժնային գործիքներում: Այլ օրինակներից են որոշակի քանակությամբ բաժնային գործիքներ գնելու կամ վաճառելու ֆորվարդային պայմանագրերը և ,օպցիոնները, և բաժնետոմսերի գների գծով ինդեքսավորված սվոպերը: Այդպիսի ֆինանսական գործիքների իրական արժեքի վրա ազդեցություն է գործում հիմքում ընկած բաժնային գործիքների շուկայական գինը:
- F27 40(ա) պարագրաֆին համապատասխան՝ շահույթ կամ վնասի զգայնությունը (որն առաջանում է, օրինակ,՝ որպես «իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող» գործիքներից) բացահայտվում է այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի զգայնությունից (որն առաջանում է, օրինակ, բաժնային գործիքներում ներդրումներից, որոնց իրական արժեքի փոփոխությունները ներկայացված են այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում) առանձին:
- F28 Ֆինանսական գործիքները, որոնք կազմակերպությունը դասակարգել է որպես բաժնային գործիքներ, չեն վերաչափվում: Ոչ շահույթ կամ վնասի, ոչ էլ սեփական կապիտալի վրա ազդեցություն չի ունենա այդ բաժնային գործիքների գների փոփոխության ռիսկը: Համապատասխանաբար, զգայնության վերլուծություն չի պահանջվում:

Ապաճանաչում (42Գ – 42Ը)

Շարունակվող ներգրավվածություն (պարագրաֆ 42Գ)

- F29 42Ե-42Ը պարագրաֆների բացահայտման պահանջների նպատակով, փոխանցված ֆինանսական ակտիվում շարունակվող ներգրավվածության գնահատումը կատարվում է հաշվետու կազմակերպության մակարդակով: Օրինակ, եթե դուստր կազմակերպությունը չկապակցված երրորդ կողմին փոխանցում է ֆինանսական ակտիվ, որում դուստր կազմակերպության մայր կազմակերպությունն ունի շարունակվող ներգրավվածություն, ապա դուստր կազմակերպությունը իր առանձին կամ անհատական ֆինանսական հաշվետվություններում փոխանցված ակտիվում իր ներգրավվածության առկայության որոշման գնահատումներում չի ներառում մայր կազմակերպության ներգրավվածությունը (այսինքն, երբ դուստր կազմակերպությունը հաշվետու կազմակերպություն է): Սակայն, մայր կազմակերպությունը իր դուստր կազմակերպության կողմից փոխանցված ֆինանսական ակտիվում իր շարունակվող ներգրավվածությունը (կամ խմբի մեկ այլ անդամի ներգրավվածությունը) կներառի՝ որոշելիս արդյոք այն իր համախմբված ֆինանսական

հաշվետվություններում փոխանցված ակտիվում ունի շարունակվող ներգրավվածություն, թե ոչ (այսինքն, երբ հաշվետու կազմակերպությունը խումբ է):

F30 Կազմակերպությունը չունի շարունակվող ներգրավվածություն փոխանցված ֆինանսական ակտիվում, եթե, որպես փոխանցման մաս, այն չի պահպանում ոչ այդ ֆինանսական ակտիվին բնորոշ պայմանագրային իրավունքները կամ պարտականությունները և ոչ էլ ձեռք է բերում փոխանցված ֆինանսական ակտիվին առնչվող նոր պայմանագրային իրավունքներ կամ պարտականություններ: Կազմակերպությունը չունի շարունակվող ներգրավվածություն փոխանցված ֆինանսական ակտիվում, եթե չունի մասնակցություն փոխանցված ֆինանսական ակտիվի ապագա արդյունքում և ոչ էլ ապագայում վճարումներ կատարելու պարտականություն՝ փոխանցված ֆինանսական ակտիվի հետ կապված որևէ հանգամանքներում:

F31 Փոխանցված ֆինանսական ակտիվում շարունակվող ներգրավվածությունը կարող է առաջանալ փոխանցման հետ կապված ստացողի կամ երրորդ կողմի հետ կնքած փոխանցման համաձայնագրի կամ առանձին համաձայնագրի պայմանագրային դրույթներից:

Փոխանցված ֆինանսական ակտիվներ, որոնք ամբողջությամբ չեն ապաճանաչվում (պարագրաֆ 42Դ)

F32 Պարագրաֆ 42Դ-ն պահանջում է կատարել բացահայտումներ, երբ փոխանցված ֆինանսական ակտիվները կամ դրանց մի մասը չեն որակվում որպես ապաճանաչմանը ենթակա: Այդ բացահայտումները պահանջվում են կատարել յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվին, որի դրությամբ կազմակերպությունը շարունակում է ճանաչել փոխանցված ֆինանսական ակտիվները՝ անկախ նրանից, թե երբ են փոխանցումները կատարվել:

Շարունակվող ներգրավվածության տեսակները (42Ե – 42Ը)

F33 42Ե-42Ը պարագրաֆները պահանջում են կատարել որակական և քանակական բացահայտումներ ապաճանաչված ֆինանսական ակտիվներում շարունակվող ներգրավվածության յուրաքանչյուր տեսակի համար: Կազմակերպությունը պետք է խմբավորի իր շարունակվող ներգրավվածությունն ըստ տեսակների, որոնք ներկայացնում են ռիսկերին կազմակերպության ենթարկվածությունը: Օրինակ՝ կազմակերպությունը կարող է խմբավորել իր շարունակվող ներգրավվածությունն ըստ ֆինանսական գործիքի տեսակի (օրինակ՝ երաշխիքներ կամ գնման օպցիոններ), կամ ըստ փոխանցման տեսակի (օրինակ՝ դեբիտորական պարտքերի ֆակտորինգ, արժեթղթավորում և արժեթղթերի փոխառություն):

Փոխանցված ակտիվները հետգնելու նպատակով չզեղչված դրամական միջոցների արտահոսքերի մարման ժամկետների վերլուծություն (պարագրաֆ 42Ե(ե))

F34 Պարագրաֆ 42Ե(ե)-ն կազմակերպությունից պահանջում է բացահայտել ապաճանաչված ֆինանսական ակտիվները հետգնելու նպատակով չզեղչված դրամական միջոցների արտահոսքերի մարման ժամկետների վերլուծությունը, կամ ապաճանաչված ֆինանսական ակտիվների հետ կապված ստացողին վճարման ենթակա այլ գումարները՝ ցույց տալով կազմակերպության շարունակվող ներգրավվածության պայմանագրային մնացյալ մարման ժամկետները: Այս վերլուծությունը տարբերակում է հետևյալ դրամական միջոցները. նրանք, որոնք կազմակերպությունից պահանջվում են վճարել (օրինակ՝ ֆորվարդային պայմանագրեր), նրանք, որոնք կազմակերպությունից կարող են պահանջվել վճարել (օրինակ, դուրս գրված վաճառքի օպցիոններ) և նրանք, որոնք կազմակերպությունը կարող է վճարել իր հայեցողությամբ (օրինակ՝ ձեռք բերված գնման օպցիոններ):

F35 42Ե(ե) պարագրաֆի համաձայն պահանջվող մարման ժամկետների վերլուծությունը պատրաստելիս, կազմակերպությունն օգտագործում է իր դատողությունը՝ որոշելու համար համապատասխան ժամանակային միջակայքերը: Օրինակ, կազմակերպությունը կարող է որոշել, որ տեղին են հետևյալ ժամանակային միջակայքերը՝

- ա) ոչ ավել, քան մեկ ամիս,
- բ) ավելին, քան մեկ ամիսը, բայց ոչ ավել, քան երեք ամիս,
- գ) ավելին, քան երեք ամիս, բայց ոչ ավել, քան վեց ամիս,
- դ) ավելին, քան վեց ամիս, բայց ոչ ավել, քան մեկ տարի,

- ե) ավելին, քան մեկ տարի, բայց ոչ ավել, քան երեք տարի,
- զ) ավելին, քան երեք տարի, բայց ոչ ավել, քան հինգ տարի, և
- է) հինգ տարուց ավել:

F36 Եթե առկա է հնարավոր մարման ժամկետների տիրույթ, դրամական միջոցների հոսքերը ներառվում են՝ հիմնվելով ամենավաղ ամսաթվի վրա, որի դրությամբ կազմակերպությունից պահանջվում է վճարել կամ կազմակերպությանը թույլատրվում է վճարել:

Որակական տեղեկատվություն (պարագրաֆ 42Ե(զ))

F37 Պարագրաֆ 42Ե(զ) կետով պահանջվող որակական տեղեկատվությունը ներառում է ապաճանաչված ֆինանսական ակտիվների նկարագրությունը, ինչպես նաև այդ ակտիվների փոխանցումից հետո պահպանված շարունակվող ներգրավվածության բնույթը և նպատակը: Այն նաև ներառում է այն ռիսկերի նկարագրությունը, որոնց կազմակերպությունը ենթարկվում է, ներառյալ՝

- ա) նկարագրություն, թե ինչպես է կազմակերպությունը կառավարում ապաճանաչված ֆինանսական ակտիվներում իր շարունակվող ներգրավվածությանը բնորոշ ռիսկը,
- բ) արդյոք կազմակերպությունից պահանջվում է վնասներ կրել այլ կողմերից առաջ, և կողմերի ստանձնվող վնասների հերթականությունը և գումարները, երբ կողմերի մասնակցության աստիճանակարգն ավելի ցածր է, քան կազմակերպության մասնակցությունը տվյալ ակտիվում (այսինքն՝ տվյալ ակտիվում իր շարունակվող ներգրավվածությունը),
- գ) ֆինանսական աջակցություն տրամադրելու կամ փոխանցված ֆինանսական ակտիվը հետգնելու պարտականությունների հետ կապված նախադրյալների նկարագրությունը:

Ապաճանաչման գծով օգուտներ կամ կորուստներ (պարագրաֆ 42Է(ա))

F38 42Է(ա) պարագրաֆը կազմակերպությունից պահանջում է բացահայտել ֆինանսական ակտիվների ապաճանաչման գծով օգուտները կամ կորուստները, որում կազմակերպությունն ունի շարունակվող ներգրավվածություն: Կազմակերպությունը պետք է բացահայտի արդյոք ապաճանաչումից օգուտը կամ կորուստը առաջացել է նախկինում ճանաչված ակտիվի՝ որպես մեկ ամբողջություն, և նրա բաղադրիչների իրական արժեքների (այսինքն՝ մասնակցությունը ապաճանաչված ակտիվում և կազմակերպության կողմից պահպանված մասնակցությունը) տարբերությունից թե ոչ: Այդ դեպքում, կազմակերպությունը նաև պետք է բացահայտի՝ արդյոք իրական արժեքի չափումներն ընդգրկում են նշանակալի մուտքային տվյալներ, որոնք հիմնված չեն դիտելի շուկայական տվյալների վրա, ինչպես նկարագրված է 27Ա պարագրաֆում:

Լրացուցիչ տեղեկատվություն (պարագրաֆ 42Ը)

F39 42Ը-42Ը պարագրաֆներում պահանջվող բացահայտումները կարող է բավարար չլինեն ապահովելու 42Բ պարագրաֆի բացահայտման պահանջները: Այս դեպքում, կազմակերպությունը պետք է բացահայտի որևէ լրացուցիչ տեղեկատվություն, որն անհրաժեշտ է բավարարելու բացահայտման նպատակները: Հաշվի առնելով հանգամանքները, կազմակերպությունը պետք է որոշի, թե որքան լրացուցիչ տեղեկատվություն է անհրաժեշտ տրամադրել՝ օգտագործողների տեղեկատվական կարիքները բավարարելու համար, և որքան է կազմակերպությունը կարևորում լրացուցիչ տեղեկատվության տարբեր ասպեկտները: Անհրաժեշտ է հավասարակշռություն պահպանել ֆինանսական հաշվետվությունները չափազանց շատ մանրամասներով ծանրաբեռնելու, որոնք հնարավոր է չօժանդակեն ֆինանսական հաշվետվություններ օգտագործողներին և չափազանց մեծ թվով միավորումների արդյունքում տեղեկատվությունը ոչ հստակ միջև:

Ֆինանսական ակտիվների և ֆինանսական պարտավորությունների հաշվանցումը (պարագրաֆներ 13Ա - 13Զ)

Գործողության ոլորտը (պարագրաֆ 13Ա)

F40 13Բ-13Ե պարագրաֆների բացահայտումները պահանջվում են բոլոր ճանաչված ֆինանսական գործիքների համար, որոնք հաշվանցվում են ՀՀՄՍ 32-ի պարագրաֆ 42-ի համաձայն: Ի լրումն, ֆինանսական գործիքները ներառվում են 13Բ-13Ե պարագրաֆների բացահայտման պահանջներում, եթե դրանք ենթակա են իրավաբանորեն ամրագրված հաշվանցման գլխավոր պայմանավորվածության

կամ համանման ֆինանսական գործիքներ և գործառնություններ ներառող համանման համաձայնագրի՝ անկախ նրանից այդ ֆինանսական գործիքները հաշվանցվում են ՀՀՄՍ 32-ի պարագրաֆ 42-ի համաձայն, թե ոչ:

- F41 13Ա և F40 պարագրաֆներում նշված համանման համաձայնագրերը ներառում են ածանցյալ քլիրինգային համաձայնագրեր, հետգնման գլոբալ գլխավոր համաձայնագրեր (ռեպո պայմանագրեր), արժեթղթերի փոխառության գլոբալ գլխավոր համաձայնագրեր և ֆինանսական գրավին վերաբերող այլ հարակից իրավունքներ: Պարագրաֆ F40-ում նշված համանման ֆինանսական գործիքները և գործառնությունները ներառում են ածանցյալ գործիքներ, վաճառքի և հետգնման համաձայնագրեր, հակադարձ վաճառքի և հեզմման համաձայնագրեր, և արժեթղթերի փոխառության համաձայնագրեր: Այն ֆինանսական գործիքները, որոնք չեն ընդգրկվում պարագրաֆ 13Ա-ի գործողության ոլորտում, ներառում են մինույն հաստատությունում առկա վարկերը և հաճախորդների ավանդները (եթե դրանք չեն հաշվանցվում ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում), ինչպես նաև ֆինանսական գործիքները, որոնք ենթակա են միայն գրավի համաձայնագրում ներառման:

Պարագրաֆ 13Ա-ի գործողության ոլորտում գտնվող ճանաչված ֆինանսական ակտիվների և ճանաչված ֆինանսական պարտավորությունների վերաբերյալ քանակական տեղեկատվության բացահայտում (պարագրաֆ 13Գ)

- F42 Պարագրաֆ 13Գ-ի համաձայն բացահայտված ֆինանսական գործիքները կարող են ենթակա լինել տարբեր չափման պահանջների (օրինակ՝ հետգնման համաձայնագրին վերաբերող կրեդիտորական պարտքը կարող է չափվել ամորտիզացված արժեքով, մինչդեռ ածանցյալ գործիքը պետք է չափվի իրական արժեքով): Կազմակերպությունը ֆինանսական գործիքները պետք է ներառի դրանց ճանաչված գումարներով և համապատասխան բացահայտումներում նկարագրի դրանց չափումից առաջացող տարբերությունները:

Պարագրաֆ 13Ա-ի գործողության ոլորտում գտնվող ճանաչված ֆինանսական ակտիվների և ճանաչված ֆինանսական պարտավորությունների համախառն գումարների բացահայտում (պարագրաֆ 13Գ(ա))

- F43 Պարագրաֆ 13Գ(ա)-ով պահանջվող գումարները վերաբերում են այն ճանաչված ֆինանսական գործիքներին, որոնք հաշվանցվում են ՀՀՄՍ 32-ի պարագրաֆ 42-ի համաձայն: 13Գ(ա) պարագրաֆով պահանջվող գումարները նույնպես վերաբերում են այն ճանաչված ֆինանսական գործիքներին, որոնք ենթակա են իրավաբանորեն ամրագրված գլխավոր հաշվանցման պայմանավորվածության կամ համանման համաձայնագրի՝ անկախ նրանից դրանք բավարարում են հաշվանցման չափանիշները, թե ոչ: Սակայն, պարագրաֆ 13Գ(ա) կետով պահանջվող բացահայտումները չեն վերաբերում այն գումարներին, որոնք ճանաչվում են գրավի համաձայնագրերի արդյունքում, որոնք չեն բավարարում ՀՀՄՍ 32-ի պարագրաֆ 42-ի հաշվանցման չափանիշներին: Փոխարենը, այդպիսի գումարները պետք է բացահայտվեն 13Գ(դ) կետի համաձայն:

ՀՀՄՍ 32-ի պարագրաֆ 42-ի չափանիշերի համաձայն հաշվանցված գումարների բացահայտումը (պարագրաֆ 13Գ(բ))

F44 Ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում ներկայացված գուտ գումարները որոշելիս՝ պարագրաֆ 13Գ(բ)-ն կազմակերպություններից պահանջում է բացահայտել ՀՀՄՍ 32-ի պարագրաֆ 42-ի համաձայն հաշվանցված գումարները: Ճանաչված ֆինանսական ակտիվների և ճանաչված ֆինանսական պարտավորությունների գումարները, որոնք ենթակա են հաշվանցվելու նույն պայմանավորվածության շրջանակներում պետք է բացահայտվեն և՛ ֆինանսական ակտիվին, և՛ ֆինանսական պարտավորությանը վերաբերող բացահայտումներում: Սակայն, բացահայտվող գումարները (օրինակ՝ աղյուսակի տեսքով) սահմանափակվում են հաշվանցման ենթակա գումարներով: Օրինակ, կազմակերպությունը կարող է ունենալ ճանաչված ածանցյալ ակտիվ և ճանաչված ածանցյալ պարտավորություն, որոնք բավարարում են ՀՀՄՍ 32-ի պարագրաֆ 42-ի հաշվանցման չափանիշերին: Եթե ածանցյալ ակտիվի համախառն գումարը մեծ է ածանցյալ պարտավորության համախառն գումարից, ապա ֆինանսական ակտիվի բացահայտման աղյուսակում կներառվի ածանցյալ ակտիվի ամբողջ գումարը (պարագրաֆ 13Գ(ա) կետի համաձայն) և ածանցյալ պարտավորության ամբողջ գումարը (պարագրաֆ 13Գ(բ) կետի համաձայն): Սակայն, թեև ֆինանսական պարտավորության բացահայտման աղյուսակը կներառի ածանցյալ պարտավորության ամբողջ գումարը (պարագրաֆ 13Գ(ա) կետի համաձայն), այն կներառի միայն ածանցյալ ակտիվի այն գումարը (13Գ(բ) կետի համաձայն), որը հավասար է ածանցյալ պարտավորության գումարին:

Ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում ներկայացված գուտ գումարների բացահայտում (պարագրաֆ 13Գ(գ))

F45 Եթե կազմակերպությունն ունի գործիքներ, որոնք բավարարում են սույն բաժնի բացահայտումների գործողության ոլորտին (ինչպես սահմանված է պարագրաֆ 13Ա-ում), սակայն չեն բավարարում ՀՀՄՍ 32-ի պարագրաֆ 42-ի հաշվանցման չափանիշերին, ապա պարագրաֆ 13Գ(գ) կետով պահանջվող բացահայտման ենթակա գումարները դառնում են պարագրաֆ 13Գ(ա) կետով պահանջվող բացահայտման ենթակա գումարներին հավասար:

F46 Պարագրաֆ 13Գ(գ) կետով պահանջվող բացահայտման ենթակա գումարները պետք է համադրվեն ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվության մեջ ներկայացված առանձին տողային հոդվածի գումարների հետ: Օրինակ, եթե կազմակերպությունը որոշում է, որ ֆինանսական հաշվետվության առանձին տողային հոդվածի գումարների միավորումը (խմբավորումը) կամ մանրամասնեցումը (ապախմբավորումը) տրամադրում է ավելի տեղին տեղեկատվություն, ապա այն պետք է համադրի պարագրաֆ 13Գ(գ) կետում բացահայտված միավորված կամ մանրամասնեցված գումարները ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում ներկայացված առանձին տողային հոդվածի գումարների հետ:

Իրավաբանորեն ամրագրված հաշվանցման գլխավոր պայմանավորվածության ենթակա գումարների բացահայտումը, որոնք այլ կերպ չեն ներառվում պարագրաֆ 13Գ(բ) կետում (պարագրաֆ 13Գ(դ))

F47 Պարագրաֆ 13Գ(դ) կետը կազմակերպություններից պահանջում է բացահայտել այն գումարները, որոնք ենթակա են իրավաբանորեն ամրագրված հաշվանցման գլխավոր պայմանավորվածության կամ համանման համաձայնագրում ներառման, որոնք այլ կերպ չեն ներառվում պարագրաֆ 13Գ(բ) կետում: Պարագրաֆ 13Գ(դ)(i) կետը վերաբերում է ճանաչված ֆինանսական գործիքների գումարներին, որոնք չեն բավարարում ՀՀՄՍ 32-ի պարագրաֆ 42-ի հաշվանցման որոշ կամ բոլոր չափանիշերին (օրինակ՝ հաշվանցելու ներկա իրավունքները, որոնք չեն բավարարում ՀՀՄՍ 32-ի պարագրաֆ 42(բ) կետի չափանիշին, կամ հաշվանցելու պայմանական իրավունքները, որոնք իրավաբանորեն ամրագրված են և իրագործելի միայն կոնտրագենտների կողմից վճարման խախտման, անվճարունակության կամ սնանկացման դեպքում):

F48 Պարագրաֆ 13Գ(դ)(ii) կետը վերաբերում է այն գումարներին, որոնք վերաբերում են ֆինանսական գրավին, ներառյալ դրամական գրավը՝ ստացված կամ գրավադրված: Կազմակերպությունը պետք է բացահայտի որպես գրավ դրված կամ ստացված այդ ֆինանսական գործիքների իրական արժեքը: Պարագրաֆ 13Գ(դ)(ii) կետի համաձայն բացահայտված գումարները պետք է վերաբերվեն ստացված կամ գրավադրված փաստացի գրավին և ոչ այդպիսի գրավը հետ վերադարձնելու կամ հետ ստանալու նպատակով ճանաչված որևէ առաջացող կրեդիտորական կամ դեբիտորական պարտքին:

Սահմանափակումներ պարագրաֆ 13Գ(դ) կետում բացահայտված գումարների նկատմամբ (պարագրաֆ 13Դ)

Բ49 Պարագրաֆ 13Գ(դ) կետի համաձայն գումարները բացահայտելիս՝ կազմակերպությունը պետք է հաշվի առնի ֆինանսական գործիքով չափից ավելի ապահովվածության հետևանքները: Այդ դեպքում, կազմակերպությունը պետք է նախ նվազեցնի պարագրաֆ 13Գ(դ)(i) կետի համաձայն բացահայտված գումարները պարագրաֆ 13Գ(զ) կետի համաձայն բացահայտված գումարներից: Այնուհետև, կազմակերպությունը պետք է սահմանափակի պարագրաֆ 13Գ(դ)(ii) կետի համաձայն բացահայտված գումարները պարագրաֆ 13Գ(զ) կետի մնացած գումարով՝ համապատասխան ֆինանսական գործիքի համար: Մակայն, եթե գրավի նկատմամբ իրավունքները կարող են իրավաբանորեն ամրագրված լինել ֆինանսական գործիքների նկատմամբ, ապա նման իրավունքները կարող են ներառվել պարագրաֆ 13Դ-ի համաձայն ներկայացված բացահայտումներում:

Իրավաբանորեն ամրագրված հաշվանցման գլխավոր պայմանավորվածության և համանման համաձայնագրերին ենթակա հաշվանցման իրավունքների նկարագրությունը (պարագրաֆ 13Ե)

Բ50 Կազմակերպությունը պետք է նկարագրի պարագրաֆ 13Գ(դ) կետի համաձայն բացահայտված հաշվանցման իրավունքների և համանման պայմանավորվածությունների տեսակների նկարագրությունը, ներառյալ այդ իրավունքների բնույթը: Օրինակ, կազմակերպությունը պետք է նկարագրի իր պայմանական իրավունքները: Այն գործիքները, որոնց նկատմամբ կիրառվում են հաշվանցման իրավունքներ, որոնք պայմանավորված չեն ապագա որևէ դեպքով, սակայն, որոնք չեն բավարարում ՀՀՄՍ 32-ի պարագրաֆ 42-ի մնացած չափանիշերին, կազմակերպությունը պետք է բացահայտի այն պատճառ(ներ)ը, թե ինչու չեն բավարարում այդ չափանիշերը: Ստացված կամ գրավադրված ֆինանսական գրավի դեպքում, կազմակերպությունը պետք է նկարագրի գրավի համաձայնագրի պայմանները (օրինակ, գրավի սահմանափակումների դեպքում):

Բացահայտում ըստ ֆինանսական գործիքի կամ ըստ կոնտրագենտի

Բ51 Պարագրաֆ 13Գ(ա)-(ե) կետերով պահանջվող քանակական բացահայտումները կարող են խմբավորվել ըստ ֆինանսական գործիքի կամ գործարքի (օրինակ՝ ածանցյալ գործիքներ, հետզնման և հետադարձ հետզնման պայմանագրեր կամ արժեթղթերի փոխառության պայմանագրեր):

Բ52 Որպես այլընտրանք, կազմակերպությունը կարող է խմբավորել պարագրաֆ 13Գ(ա)-(զ) կետերով պահանջվող քանակական բացահայտումներն ըստ ֆինանսական գործիքի տեսակի, իսկ պարագրաֆ 13Գ(զ)-(ե) կետերով պահանջվող քանակական բացահայտումներն՝ ըստ կոնտրագենտի: Եթե կազմակերպությունը պահանջվող տեղեկատվությունը ներկայացնում է ըստ կոնտրագենտի, ապա կազմակերպությունից չի պահանջվում կոնտրագենտներին նույնականացնել ըստ անվանումների: Մակայն կոնտրագենտների նախորոշումը (Կոնտրագենտ Ա, Կոնտրագենտ Բ, Կոնտրագենտ Գ և այլն.) պետք է հետևողականորեն պահպանվի ներկայացված բոլոր տարիների համար: Որակական բացահայտումները պետք է դիտարկվեն՝ կոնտրագենտների տեսակների վերաբերյալ հետագա տեղեկատվություն տրամադրելու նպատակով: Երբ 13Գ(զ)-(ե) կետերով պահանջվող գումարների բացահայտվում են ըստ կոնտրագենտների, կոնտրագենտի ընդհանուր գումարների տեսանկյունից առանձին վերցրած նշանակալի գումարները պետք է առանձին բացահայտվեն, իսկ կոնտրագենտի առանձին վերցրած մնացած ոչ նշանակալի գումարները պետք է միավորվեն մեկ տողային հոդվածում:

Այլ

Բ53 13Գ-13Ե պարագրաֆներով պահանջվող կոնկրետ բացահայտումները հանդիսանում են նվազագույն բացահայտումներ: Պարագրաֆ 13Բ-ի նպատակը բավարարելու համար, կազմակերպությունից կարող է պահանջվել դրանք լրացնել լրացուցիչ (որակական) բացահայտումներով՝ հիմք ընդունելով իրավաբանորեն ամրագրված հաշվանցման գլխավոր պայմանավորվածությունների և հարակից համաձայնագրերի պայմանները, ներառյալ՝ հաշվանցման իրավունքների բնույթը և կազմակերպության ֆինանսական վիճակի վրա դրանց հետևանքը կամ պոտենցիալ հետևանքը: